

A Bolyai Utcai Óvoda pedagógiai programja

Budapest
2013

TARTALOM

Óvodánk adatai.....	3
I. Helyzetkép az óvodáról.....	4
I.1. Jövőképünk.....	4
I.1.1. Óvodaképünk.....	4
I.1.2. Gyermekképünk.....	5
I.2. Óvodánk nevelési célja.....	6
I.3. Óvodánk módszertani alapelvei.....	6
I.4. Rendszerábra.....	7
II. Óvodai nevelésünk feladata.....	9
II.1. Érzelmi nevelés.....	9
II.2. Egészséges életmódra nevelés.....	12
II.3. Értelmi nevelés.....	15
II.3.1. Anyanyelvi nevelés.....	16
III. A gyermeki tevékenység tartalma.....	18
III.1. A külső világ tevékeny megismerése.....	18
III.1.1. Ünnepeink, hagyományaink.....	25
III.1.2. Matematikai nevelés.....	30
III.2. Játék.....	34
III.3. Játékba integrált tanulás.....	42
III.4. Mozgás.....	44
III.5. Verselés, mesélés.....	48
III.6. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	51
III.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	54
III.8. Munka jellegű tevékenységek.....	58
IV. Gyermekvédelem az óvodánkban.....	62
IV.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.....	65
V. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	68
V.1. Óvodánk csoportszerkezete.....	68
V.2. Személyi feltételek.....	69
V.3. Tárgyi feltételek.....	70
V.4. Az óvodai élet megszervezése.....	70
V.5. Az óvoda kapcsolatai.....	73
V.5.1. A családdal való együttműködés.....	73
V.5.2. Az óvoda és a bölcsőde kapcsolata.....	73
V.5.3. Az óvoda és az iskola kapcsolata.....	73
V.5.4. Együttműködés közművelődési intézményekkel.....	74
V.5.5. Kapcsolatunk a Fenntartóval.....	74
V.5.6. Kapcsolatunk a Pedagógiai Intézettel, szaktanácsadókkal.....	74
V.5.7. Kapcsolatunk a Pedagógiai Szakszolgálattal.....	74
V.5.8. Kapcsolatunk egészségügyi szervekkel.....	75
V.5.9. Kapcsolatunk a nevelőmunkát segítő külső szolgáltatókkal.....	75

ÓVODÁNK ADATAI

Az óvoda neve: Bolyai Utcai Óvoda

Az óvoda székhelye, címe: 1023 Budapest, Bolyai u. 15.

OM azonosítója: 034218

Az óvoda telefon/fax száma: 326 – 20 – 59

E-mail: ovoda.bolyai@ecom.hu

Az óvoda fenntartója: Budapest Főváros II. kerületi Önkormányzat

Az óvoda alapító okiratának száma: 166 / 2013. (V. 30.)

Az engedély kiállítója: II. kerületi Önkormányzat Képviselőtestülete

Az óvoda vezetője: Könczey Rita

A program benyújtója: a Bolyai Utcai Óvoda vezetője és nevelőtestülete

I. HELYZETKÉP AZ ÓVODÁRÓL

Óvodánk Budapesten a II. kerületben van, a Bolyai u. és a Szemlőhegy u. sarkán.

Az óvoda két épületből áll, melyben közel 200 gyermek kap helyet, 7 csoportban, melyek homogén és részben homogén összetételűek.

Óvodánk célszerűen berendezett, teraszos megoldású tágas udvarai, és terasza az év minden szakaszában biztosítja a gyermekek számára a szabadban a játéklehetőségeket.

Meghatározó körülmény, hogy a magasan képzett óvodapedagógusok mindegyikének van valamilyen speciális érdeklődési köre, amit az évek során „mesterséggé” formált.

Cél az óvodai nevelő munkában annak a tevékenységközpontú szemléletnek a megerősítése, amely támogatja a gyermek egészséges fejlődését, hátrányainak csökkentését, tehetségének kibontakoztatását, és az egyéni adottságaira is figyelemmel azoknak a képességeknek a folyamatos kialakulását, amelyek segítik őt az iskolai életre való felkészülésben.

Sokrétű feladataink közt fontos volt a gyermekek tiszta és esztétikus környezetben korukhoz és fejlettségi szintjükhöz igazodva egészséges életmódra nevelése, környezetük megismertetése, annak szeretetére, védelmére nevelése innovatív- pedagógiai módszerek alkalmazásával. A szocializáció szempontjából alapvető jó szokások és viselkedési formák kialakítása, egymás segítésére, elfogadására törekvés.

A változások az óvodai nevelésben újabb értékrendek megfogalmazását indokolják, melynek alapelveit az „Óvodai nevelés Országos Alapprogramja” határozza meg. Testületünk saját Nevelési Programot készített, mely összhangban áll az Alapprogramban foglaltakkal.

I.1. JÖVŐKÉPÜNK

I.1.1. ÓVODAKÉPÜNK

Az óvodánk funkciója: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.

Óvodai nevelésünk célját és alapelveit /ld. később/ figyelembe véve óvodapedagógusaink feladata olyan gyermekek nevelése, akik fizikailag, szellemileg és szociálisan érettek arra, hogy az iskolai életben megállják a helyüket. Célunk, hogy a gyermekek legyenek magabiztosak, kíváncsiak, érdeklődőek, aktívak, mozgékonyak, vidámak, jólelkűek és udvariasak.

Ennek megvalósításához szükséges a pozitív gondolkodású óvodapedagógus személyisége aki:

- gyermekközpontú pedagógiai elveket vall;
- fontos számára a szeretet és a szeretetteljes bánásmód;
- magas fokú empátiás készséggel rendelkezik;
- példamutató, toleráns, őszinte;
- kiegyensúlyozott, nyílt, vidám;
- képes az önkontrollra, nyitott az új dolgokra;

- igénye van az önképzésre, szívesen képz magát;
- tiszteletben tartja a gyermeki-, és szülői jogokat.

Az óvodai nevelésünk gondoskodik:

- érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
- a testi, szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról;
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységről, különös tekintettel a játékra;
- a tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltség tartalmak közvetítéséről;
- a gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi, környezetről.
- a nemzeti, etnikai kisebbségekhez tartozó és migráns gyermekek kisebbségi önazonosságának megőrzéséről, ápolásáról, erősítéséről, átörökítéséről, nyelvi neveléséről, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségéről.

Intézményünk dolgozói a nevelési feladatokat szakmai igényességgel végzik, gyorsan és rugalmasan törekszenek kielégíteni a korszerű oktatásra-nevelésre vonatkozó társadalmi igényeket.

A minőségirányítási tevékenységünkkel feladatunk egy olyan fejlődőképes, népszerű óvodai élet biztosítása, mely megfelel a partneri igényeknek, elvárásoknak.

A nevelőtestület demokratikus légkörben, személyes példamutatással, toleranciával, a hagyományos értékek megőrzésével, közvetítésével, jó hangulatban neveli a gyermekeket az életre.

I.1.2. GYERMEKKÉPÜNK

Az Alapprogram a gyermeki személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy a gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. A szülőkre és az óvodapedagógusokra nagy felelősséget ró a mai gyermek céltudatos, értelmes fejlesztése.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Ezért a gyermekeket a fejlesztés során olyan tapasztalatok birtokába juttatjuk, melyek segítik, hogy a környező világban el tudjon igazodni; hogy önálló, kitartó, nyitott, érdeklődő, önbizalommal rendelkező, kreatív, helyesen kommunikáló személyiséggé formálódjék.

Törekszünk arra, hogy gyermekeink jussanak el az önismeret, az önmegvalósítás, önérvényesítés lehető legmagasabb szintjére. Iskolába kerülve énjüket legyenek képesek teljesítményeiken keresztül érvényesíteni. Érzelmi biztonságot nyújtó alapon jussanak el a kezdeményező kooperatív-szociális magatartás, viselkedés szintjére, élvezve a testi, lelki gondozást.

I.2. ÓVODÁNK NEVELÉSI CÉLJA

Esztétikus környezetben, családi, derűs légkörben sokféle tapasztalás útján - az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével - célunk az egészséges, harmonikus, sokoldalúan fejlett gyermeki személyiség kibontakoztatása, a környezet és a művészetek iránti nyitott, pozitív viszony alakítása, a testi, lelki, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása.

Szerencsés földrajzi és természeti környezetünk határozta meg, hogy óvodánk legfontosabb, kiemelt tevékenységi területének a külső világ tevékeny megismerését és ezen belül a **környezet megismerésére nevelést** választottuk. Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszeré és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását. Óvodaarculatunk formálásának jegyében azon dolgozunk, hogy a gyermekek számára természetessé váljék az **egészséges életvitel, a természet szeretete, a környezet védelme**. Nevelő munkánk során arra törekszünk, hogy elősegítsük a környezettudatos magatartás belső igénnyé válását.

A 3-8 éves korú gyermekek családi, majd bölcsődei nevelését megismerve egész személyiségét egy nyitottabb neveléssel, kötött és kötetlen tevékenységek rendszerében, a szülők óvodai életbe való bevonásával formálja, képességeit fejleszti, figyelembe veszi életmódbeli. Egyéni különbségeit, az érés ütemét és az együttélés célszerű korlátjait optimális környezetben.

A gyermek életkori sajátosságaiból eredően kiemelkedő helyet kap a mozgásfejlesztés, az egészséges életstílus kialakítása.

I.3. ÓVODÁNK MÓDSZERTANI ALAPELVEI

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására irányul. Nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiség fejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását, és gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről.

A gyermeki személyiséget tiszteletben tartjuk, elfogadjuk. Fontosnak tartjuk a szeretetet, megbecsülést és a bizalmat.

A gyermeki jogokat, az alapvető szabadságukat, és a szülői jogokat tiszteletben tartjuk.

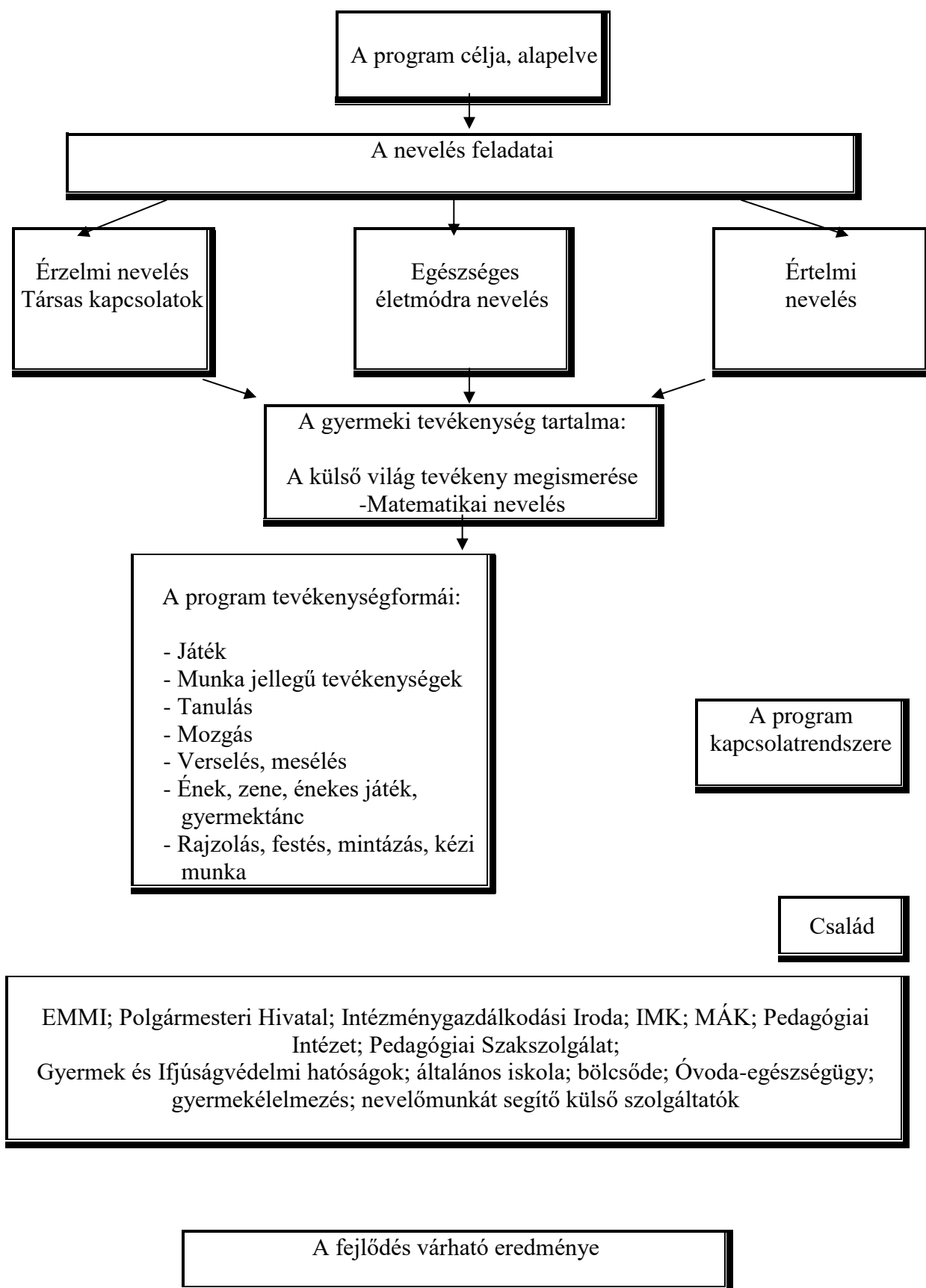
A gyermekeket óvjuk, védjük testi épségüket, feltétel nélkül elfogadjuk és szeretetközpontú óvodai életet biztosítunk a gyermekek számára.

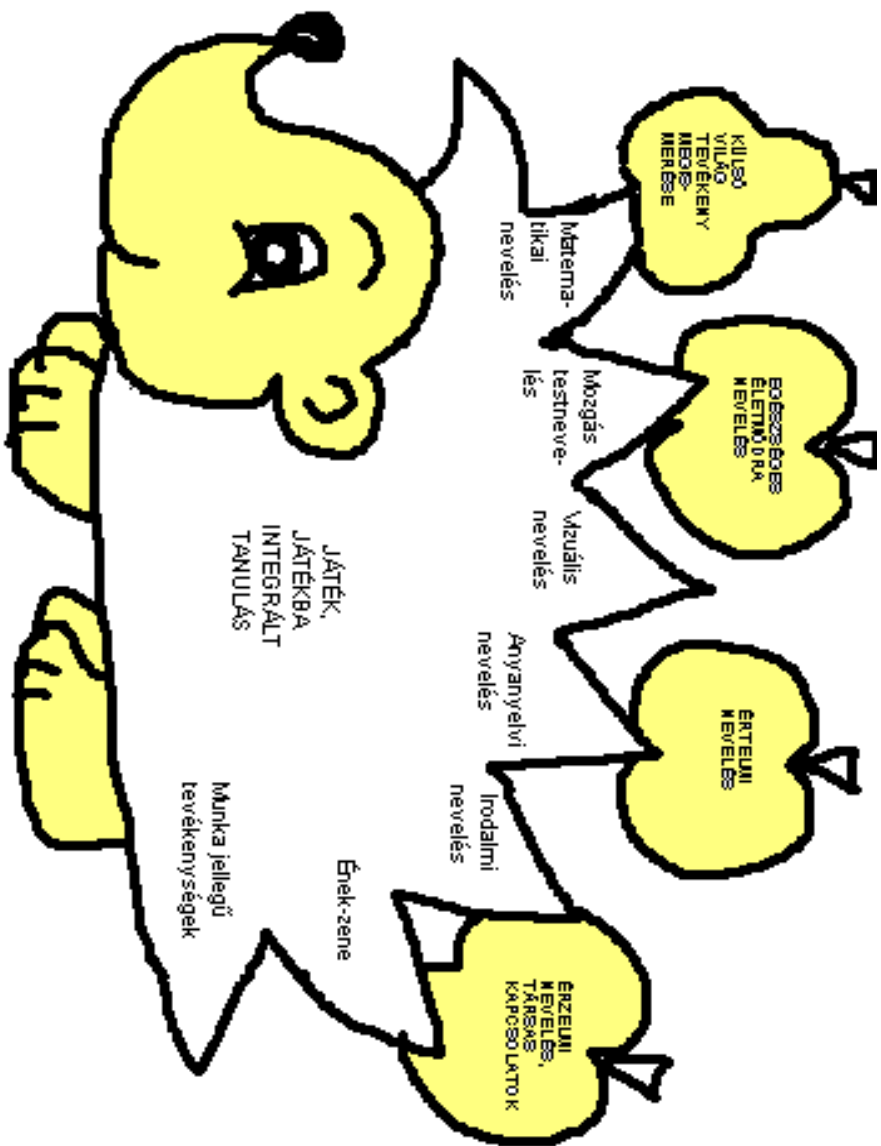
A Bolyai program a jól bevált, tradicionális nevelési értékeket megőrizve felvállalja a szülők igényeit, figyelembe véve a sokszínűséget és újabakkal gyarapítja azt.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, és az óvodánk ebben kiegészítő, segítő szerepet játszik.

Olyan nevelési programot készítettünk, melynek pedagógiai vezérelve a **környezet-, és természetvédelem**, és az ezzel összhangban megvalósuló **egészséges testi, lelki és szellemi életvitelre nevelés**.

I.4. A PROGRAM RENDSZERÁBRÁJA

II. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATA

Az óvodai nevelésünk legfontosabb feladatának tekinti a személyiségjegyek harmonikus fejlesztését, a gyermek meglévő és hiányzó tulajdonságainak feltárását, a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését.

Általános feladataink:

- az egészséges életmód szokásainak alakítása, testi nevelés; a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése; a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása;
- anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása;
- a környezetvédelmi-, megóvási szokások kialakítása;
- megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása.

Feladatunk:

- a gyermek szocializálása és egész személyisége formálása, azaz a társadalmi szocializációra való előkészítés;
- reális ismeretek nyújtása, jártasságok, készségek, képességek alapozása;
- prevenció, korrekció, kompenzáló tevékenységek a részképesség-zavarok kiküszöbölése;
- kulturális igény iránti érdeklődés felkeltése, formálása;
- társadalmunk műveltségi anyaga és az erkölcsi értékek átadásának megkezdése;
- gyermekvédelmi feladatok ellátása.

II.1. ÉRZELMI NEVELÉS

Az érzelmi nevelés az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó tartalma, gyakorlati módszere, amely lehetővé teszi a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok alakítását.

Az érzelmi nevelés által biztosíthatók a gyermekek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formák és társas kapcsolatok. Az érzelmi nevelés segíti, serkenti a *szocializációt*.

Érzelmi nevelésünk során szem előtt tartjuk a különbözőség elfogadására nevelést. Az inkluzív – befogadó nevelés több a pusztán befogadásnál. Magába foglalja ugyanis azt a differenciált látásmódot és ahhoz kapcsolódó „módszereket”, amely szerint minden kisgyermek „más”, hiszen egymáshoz képest valóban mások, a maguk személyiségével, sajátos szükségleteivel. Ily módon az egyéni bánásmód, a differenciálás szoros kapcsolatban áll azokkal a szakismeretekkel, amelyek az egyes sérüléstípusok kezeléséhez elengedhetetlenek.

A kisgyermek a gyermekközösségen belül éli a maga életét, ott fejlődik. Az óvodapedagógus által irányított csoportban alakulnak ki a közösség kezdeti formái.

A gyermekközösségen belül formálódnak az egyén közösségi vonásai, alakulnak a közösségi szokások, ill. a közösségi magatartás formái.

Célunk:

A 3-6 éves gyermekek személyiségjegyeinek alakítása, az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása, amelyek által alapozódnak a szocializálódáshoz szükséges erkölcsi, akarati tulajdonságok; az értelmi, esztétikai tulajdonságok megalapozása, a tevékenységek és emberi kapcsolatok ama rendszerének biztosítása, amely fejlődésüket lehetővé teszi.

Az óvónő feladata:

A sokoldalú fejlesztés érdekében a következő személyiségjegyek kialakításának megalapozása:

- a gyermek szociális érzékenysége, pozitív énképe, önértékesítő képessége;
- érzelmi gazdagság (humanizmus, igazságosság, őszinteség, lelkiismeret, felelősség, munkaszeretet, kitartás, stb.);
- érzelmek, indulatok felismerésének és kifejezésének képessége;
- kultúrált viselkedési stílus, az illem szokásai;
- társakkal való együttműködés;
- másság, különbségek elfogadása;
- a nehezen szocializálható, a lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlődési ütemű gyermekekkel való egyéni bánásmód;
- művészetek, a természeti és társadalmi környezetük iránti fogékonyság.

A szocializáció szempontjából az óvónő feladata (az óvodapedagógus példamutatása, visszajelzései segítségével):

- pozitív erkölcsi szokások, tulajdonságok (pl.: együttérzés, önzetlenség, figyelmesség, stb.) és helyes magatartásformák kialakítása játékon, tevékenység-rendszereken keresztül,
- családi, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlétkör kialakítása és ezzel a gyermekek számára a biztonságérzet biztosítása;
- a társkeresés, a természetes társas szükségletek kielégítése, a közösségi élet, a közös tevékenység igényének felkeltése, erősítése (barátkozás, társalgás, segítőkészség, stb.) közös élményekre épülő közös tevékenységek szervezése;
- a kompromisszum- és konszenzuskészség, frusztrációtűrési formálása;
- a felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek közötti pozitív attitűd, érzelmi töltöttség, bizalom kiépítése;
- a gyermekek önismeretének, önszabályozásának, akaratának fejlesztése;
- a közösségi élethez megfelelő napirend kialakítása;
- a gyermekek közösségi élete színterének - a csoportszobának, mindazoknak a helyiségeknek, ahol a gyermekek élete zajlik - barátságossá tétele, hogy a gyermekek minél hamarabb otthon érezzék magukat az egész óvodában;
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése szakemberek közreműködésével.

3-4 éves korban

- az óvónő arra törekedjen, hogy ne legyen zsúfolt a csoportszoba, a játékok elérhetőek legyenek;

- az óvónő kis sarkokat, kuckókat alakítson ki a gyermekek számára;

4-5-6 éves korban

- az óvónő a gyermekeket vonja be szoba átrendezésébe, rendben tartásába.

6-7-8 éves korban

- az óvónő nevelje a gyermekeket arra, hogy a gyermekek tudatosabban élvezzék a csoportszoba szépségét, szándékosan, aktívan járuljanak hozzá, hogy még szebb legyen.

Az óvónő feladata a társas kapcsolatok fejlesztésében:

Az óvodapedagógus a gyermekek közösségi életének irányítója, a közte és a gyermekek közt létrejött érzelmi kötődés a csoport egészére gyakorolt befolyás leghatékonyabb eszköze. Az óvodapedagógus személyiségének *modell értékével* hat a csoportszerveződés folyamatára.

- határozott, barátságos, szeretetteljes, őszinte magatartás;
- a gyermekekkel igazságos, differenciált, egyéni sajátosságaikhoz igazodó bánásmód;
- az óvoda dolgozóinak közösségével azonos pedagógiai nézetek vallása, azonos igények, követelmények a gyermekek iránt;
- a gyermekekkel bensőséges kapcsolat kialakítása;
- a reggelenként érkező gyermekek üdvözlése;
- a hiányzó gyermekek számontartása a gyermekekkel együtt;
- a gyermekek egymásra figyelésének elérése;
- az egymáshoz közeledő gyermekek játékának támogatása;
- a barátok együtt játszásának lehetővé tévése;
- az együtt játszó gyermekek kis csoportjainak (mikrocsoportok) segítése;
- a gyermekek felelősségének, megnyilvánulásainak figyelemmel kísérése;
- a gyermekek egymáshoz való türelmének kialakítása;
- a gyermekek tűrő- és konfliktusmegoldó képességének fokozatos kialakítása;
- a többi csoport iránti érdeklődés felkeltése a gyermekekben, a csoportok közötti rendszeres kapcsolat kiépítése;
- az egyéni bánásmód fontosságának figyelembevétele;
- pozitív értékeléssel (biztatás, jutalom) a helyes magatartás megerősítése. Jutalom lehet: megbízatás, dicséret, tevékenységbe való bevonás;
- negatív értékeléssel, elmarasztalással a kívánatos magatartás irányába mutató.

A fejlesztés tartalma

A beszoktatás

A gyermekek tevékenységének megszervezése

A közösségi élet a tevékenységek rendszerében valósul meg, valamint az ezeket kísérő közös élményekben, kapcsolatokban formálódik. Törekednünk kell arra, hogy a gyermekek életkoruknak megfelelő tevékenységet folytathassanak; ezek a tevékenységek alkalmazkodjanak a csoport tagjainak egyéni fejlettségéhez. Lehetősége legyen a gyermekeknek az óvodán kívül szerzett élmények feldolgozására. Biztosítanunk kell a különböző tevékenységek, a játék zavartalanságának feltételeit, valamint a tárgyi feltételeket, eszközöket.

Távlatok, hagyományok alakítása, ünnepek

A csoport elé állított távlat, a közös tevékenység a gyermekek fejlődésének serkentője. A rendszeresen ismétlődő tevékenységek közül némelyek hagyománnyá válhatnak. A kellemes, közös élményekre támaszkodva tehetjük hagyományossá az ünnepi és szórakozási alkalmakat.

3-4 éves korban

Közeli örömet, gyors sikert, eredményt ígérő távlatokat kell felállítani. Ilyenek lehetnek a ritkán előforduló tevékenységek (szánkózás, fürdőzés), vagy valamilyen történethez kapcsolódó ünnepi események (vendég érkezése, ünnepélyek). Hagyománnyá válhat valaminek az elkészítése, díszítése, a születés- és névnapok ünneplése.

4-5-6 éves korban

A közeli távlat örömet távolabbi időpontra tervezett és várt események egészítik ki. Ilyen távlatok: ajándékkészítés, ritkán adódó feladatok ellátása, ünneplés. Bővül a hagyomány: a távozó búcsúztatása, kölcsönös ajándékozás.

6-7-8 éves korban

Hosszabb időre (egy-két hónapra) kitűzött távlatok is helyet kapnak. Ilyenek lehetnek: játékszerek rendbehozatala, kirándulás, színház-, múzeum-, könyvtárlátogatás, iskolába lépés.

A távlatok és hagyományok rendszeréből kiemelkednek az időről időre visszatérő közösségi események: az ünnepek.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- a kialakult szokások a gyermekek igényévé válnak;
- a közös tevékenységekben aktívan vesznek részt;
- elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat;
- számba veszik a csoport tagjait;
- figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvodapedagógus és társaik közlését;
- tisztelettel viselkednek az óvoda dolgozóival, a felnőttekkel;
- természetes szükségletté válik a közös tevékenység, ébrednek bennük a közösségi öntudat;
- érzelmileg és értelmileg elfogadják és követik az óvodapedagógus kérését, útmutatását;
- felelősséget éreznek a vállalt feladatért;
- képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani, ha erre szükség van;
- önálló véleményalkotásra is vállalkoznak;
- igazat mondanak;
- alakul a csoport közhangulata, közvéleménye.

II.2. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Programunkban kiemelt jelentőségű. Minden tevékenységével szolgálnia kell a gyermekek egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Hiszen nagy feladat és felelősség hárul ránk a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében.

Az egészséges életmódra nevelés átfogja nevelő munkánk minden területét. Feltétele: egészséges óvodai környezet biztosítása, amely jelentősen befolyásolja a nevelés színvonalát, hatékonyságát.

Ezért igen fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket körülvevő miliő otthonos legyen, célszerűen rendezzük be, hogy első benyomásai, esztétikája, tisztasága vonzó legyen a gyermek számára. Hiszen az óvoda, egész napi nevelő munkánk színtere, döntően meghatározza az egészséges életmód alakítását. Az első benyomás egy életre szóló alapokat teremthet.

Célunk:

a gyermekek egészségének fenntartása, óvása, védelme, megerősítése, fejlesztése olyan optimális környezet-egészségügyi feltételek biztosításával, amelyek a gyermekek számára testileg és lelkileg kiegyensúlyozott, egészségesen megélt, örömteli gyermekkort nyújtanak.

Az óvónő feladata:

- a gyermekek életkorának megfelelő óvodai életritmust (napirendet) szervezése;
- a gyermekek testi gondozása, testi szükségleteinek kielégítése, az élet és a testi épség védelme;
- a gyermekeket edzése, testi fejlődésének egyénre szabott segítése;
- alapvető higiéniai szokások kialakítása, a megfelelő idő biztosítása;
- a kulturált étkezési szokások kialakítása;
- harmonikus, összerendezett mozgásuk fejlődésének elősegítése, mozgásigényük kielégítése;
- a környezeti és személyi gondozottság igényének alapozása (komfortérzésük formálása);
- az egészséget megőrző magatartás tudatosítása, az egészséges életmód szokásainak kialakítása, (pl.: önmagukkal, ruházatukkal, használati tárgyaikkal kapcsolatban is igényeljék a rendet, a tisztaságot);
- ha szükséges, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatokat ellátása;
- a korosztálynak megfelelő szintű óvo- és balesetvédelmi tájékoztatás;
- a gyermekek egyéni igényei és az egyéni bánásmód fokozott figyelemmel kísérése;
- az optimális feltételek biztosítása (szellőztetés, csend, nyugalom, mese, altatódal) a délutáni pihenéshez;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.

Az egészséges életmódra nevelés feltételei

Óvodánk *belső helyiségeit, udvarát* balesetmentesen, az optimális fejlesztéshez szükséges eszközökkel rendeztük be a gyermekek gondozása, testi képességeik fejlesztése érdekében. A csoportszobák tágasak, világosak, tiszták; otthonosságukat sok zöld növény fokozza.

Játékeszközeink esztétikusak, a gyermekek életkorának megfelelőek.

Minden gyermek részére saját jellel ellátott öltözőszekrény, vállfás zsák, tornafelszerelés, váltóruha és cipő, törülköző, fogmosó felszerelés, fésű, fektető és ágynemű áll rendelkezésre.

A mosdókban, WC-kben a *szereplvények* gyermek-méretűek; térelválasztók szolgálják az intimitást.

Óvodánk egyik vonzó sajátossága a gondozott, parkosított kert. *Udvari* környezetünk nagy zöld területekkel, árnyékot adó fákkal, gyönyörű díszcserjékkel, virágokkal, kis

veteményes kerttel, pancsolóval, zuhanyzóval, napellenzővel, kerti bútorokkal van felszerelve. Tágas terrasszal, természetes anyagokból készült, ügyességet és mozgást fejlesztő játékszerekkel rendelkezik.

Megteremtettük az egészséges testi fejlődéshez szükséges külső feltételeket, a tiszta, balesetmentes, esztétikus *környezetet*. Csak optimális körülmények között lehetséges a gyermek kulturhygiénés készségeinek, szokásainak kialakítása, mozgásszerveinek harmonikus fejlesztése, edzése.

Feladatainkat a gondozás folyamatában valósítjuk meg, együttműködve a családokkal. Szülői beszélgető délutánokon konkrét óvodai egészségnevelési kérdéseket is megbeszélünk.

Fokozottan figyelünk a gyermekek *egyéni igényeire*. Az *egészséges életmód* szokásainak kialakításában rendkívül lényegesnek tartjuk a következetes szoktatást, a gyakorlást, a gyermek utánzási törekvését. A bemutatás, a felnőttek példamutató magatartása, a dicséret, az elismerés növeli az eredményességet.

A családból közösségbe kerülő gyermek számára az óvoda *derűs, vidám légköre* hidat jelent a gyermek és a külvilág között. A derűs légkör és a gyermek *fokozatos beszoktatása* megkönnyíti az új környezetbe való beilleszkedést, az alkalmazkodást. Az óvodapedagógusok és az óvoda minden dolgozója egész személyiségével, „anyapótló” szeretetével veszi körül az óvodába érkező gyermeket, biztonságot ad számára, oldja szorongását, védelmet nyújt.

Viselkedésük modell-értékű, döntő szerepük van példaadásuknak, értékítéleteiknek, érzésmegnyilvánulásainak. Fontos számunkra, hogy a felnőtt és gyermek kölcsönösen tisztelje, értse meg egymást. Amit az óvodapedagógus a gyermektől „követel”, mindig ésszerű, következetes, pozitív töltésű legyen, nyújtson örömet, feleljen meg a gyermek életkorának, válhasson jó szokássá.

Az óvodánkba felvett gyermekek szüleinek *kérdőívet* (anamnézist) adunk, hogy annak kitöltésével segítsék munkánkat, *a gyermekek mielőbbi megismerését*. Családlátogatás alkalmával a gyermekekről feljegyzést készítünk. Meghatározott szempontok szerint felmérjük, hogy ki milyen környezetből, milyen szokásokkal érkezik, hol tart a fejlődésben, és ennek megfelelően irányítjuk egyénre szabott tevékenységeit, fejlesztését.

Konkrétan megfogalmazzuk a *személyi higiénia szabályait*, amelyek a fertőző betegségek megelőzésére irányulnak.

A gondozás központi kérdése a *helyes életritmus* kialakítása. Az óvodába érkező gyermekek számára az új környezetben szokatlan az életritmus is. A beilleszkedést megkönnyíti a fokozatos beszoktatáson kívül az őt fogadó, testközelben lévő felnőttek és gyermekek segítő, tapintatos, türelmes magatartása is.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését – együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

A *táplálkozás* a növekedés és a fejlődés meghatározó feltétele.

A tápanyagszükséglet megfelelő kielégítése érdekében a szülőket hetente előre tájékoztatjuk az óvodai étrendről a hirdetőtáblán. Az étkezések kellemes hangulatban, kulturált körülmények között – a tízórai alkalmanként folyamatosan, az ebéd és az uzsonna azonos időpontban – történnek.

A központi étrendet a szülők által hozott friss gyümölccsel és zöldséggel egészítjük ki (vitaminpótlás). Folyadék (víz) a szomjas gyermekeknek egész nap rendelkezésre áll.

Az étkezések során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni igényeit, fokozatosan, példaadással, kedvcsináló ismeretek nyújtásával, kis mennyiségek kóstoltatásával szoktatjuk őket az új ízekhez.

A *testápolás* a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását szolgálja. Elengedhetetlen követelménye a személyes tisztaság szokássá, igénnyé alakítása (kéz- és arcmosás, törülközés, fésülködés, WC-használat, száj- és fogápolás, zsebkeendő használata, orrfújás szükség szerint, csinos külső, ill. ruházat). Az ide tartozó tevékenységeket bármikor önállóan elvégezhetik szükségleteiknek megfelelően. Fertőzések megelőzésére minden gyermek számára biztosítjuk a saját (jellel ellátott) tisztálkodási eszközöket.

Az *öltözködés*, a ruházat igazodjék a hőmérséklethez (időjáráshoz), kényelmes legyen, biztosítsa a gyermek szabad mozgását és óvja meg a sérülésektől. Óvodánkban váltócipőt, benti ruhát használunk. Ünnepeles alkalmakkor kedvenc ruháikat viselik.

A délutáni *pihenés*, alvás idejére optimális feltételeket biztosítunk (szellőztetés, csend, nyugalom). Mesével és altató énekkel altatjuk el a gyermekeket.

A gyermekek óvodánkban rendszeresen részt vesznek *egészségügyi szűrésen* (tartás-, látás-, hallás vizsgálat, fogászati szűrés).

Az *edzés* az egészség megőrzésének elengedhetetlen feltétele. Óvodánk udvara, terasza, kertje maximális lehetőséget biztosít a szabadban való tartózkodásra, játékra, tornára, a gyermekek ellenálló képességének növelésére. A légfürdőzés mellett a nyári hónapokban pancsoláskor, zuhanyozáskor a víz intenzívebben edző hatását is kihasználjuk.

Az egészséges életmódra nevelés feladatai közül a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának fejlesztését a szabadban végezhető különböző *mozgások*, mozgásos játéktevékenységek, a mindennapos és a testnevelés foglalkozások szolgálják.

Ha szükséges, a nap bármely szakaszában tartunk frissítő *testnevelést*, játékos tevékenységet mozgásigényük kielégítésére, fejlesztésére. Sokat tartózkodunk a szabadban.

A fejlődés várható eredménye:

- a gyermekek önállóan tisztálkodnak,
- a körömkefét önállóan használják szükség szerint,
- önállóan fésülködnek,
- önállóan mosnak fogat,
- rendeltetésszerűen használják a WC-t, utána kezet mosnak,
- önállóan használják a zsebkeendőt;
- biztonsággal ellátják az önkiszolgálást és a szükségleteiknek megfelelő teendőiket;
- helyes sorrendben öltözködnek, vetkőznek a hőmérsékleti viszonyoknak megfelelően;
- megfelelően használják és vigyáznak az evőeszközökre, a foglalkozási eszközökre, játékokra;
- ismerik a kulturált étkezés szokásait, személyes dolgaik rendben tartásának lehetőségeit, a rendetlenség megszüntetésének módjait;
- segítenek, és aktívan részt vesznek környezetük tisztaságának megőrzésében, saját személyük gondozottságának, ápoltságának fenntartásában.

II.3. ÉRTELMI NEVELÉS

Óvodai nevelőtevékenységünk során a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataikra, élményeikre és ismereteikre építve

biztosítunk a gyermekeknek olyan változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés során a gyermekek spontán szerzett ismereteit bővítjük, rendszerezzük, értelmi képességeiket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) kreativitásukat fejlesztjük a tevékenység, a beszéd és a gondolkodás egységét szem előtt tartva.

Célunk:

a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve, változatos tevékenységek biztosításával, az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermek életkorának és egyéni tulajdonságainak megfelelő ismeretanyag elsajátítása (a természeti és társadalmi környezetről), értelmi, megismerő képességeinek fejlesztése.

Az óvónő feladata:

- a gyermekek spontán szerzett ismereteinek bővítése, rendszerezése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása;
- az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése;
- a pszichikus funkciók és a megismerő képesség fejlesztése tudatosan megteremtett élethelyzetekben, az utánzásra alapuló és sokoldalú érzékszervi, gyakorlati alkalmazással;
- a hagyományápolás;
- változatos tevékenységek biztosítása – a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, építve – melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetről;
- az anyanyelvi neveléssel a beszédképesség, az írott nyelv és a jelzések iránti érdeklődés kielégítése;
- az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak kialakítása az óvodai nevelő tevékenység egészében;

II. 3.1. ANYANYELVI NEVELÉS

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyermek sokféle tevékenység közben, a felnőttekhez és társaihoz való viszonyának fejlődése során sajátít el.

Az anyanyelv a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak a legfontosabb eszköze.

Az anyanyelvi nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladat megvalósulásának minden mozzanatában, áthatja a mindennapokat – valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása nevelőtevékenységünk egészében jelen van. Beépül a gyermek tevékenységeibe, megnyilvánulásaiba, társaikkal és óvodapedagógusaikkal való kapcsolataikba. Ebből következik, hogy az óvodában az anyanyelvi nevelés alapja a szeretetteljes, szóbeli közlést kiváltó légkör. A biztonságot nyújtó, derűs közegben a gyermek megnyílik, meg akar nyilatkozni, kialakul beszédkedve. Ezért ezt óvodánkban nagyon fontosnak tartjuk.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, fokozására, a gyermekek

meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére is figyelmet fordítunk.

A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A helyes, szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt irodalmi élmények befogadására.

Az előbb felsoroltak számunkra is fontossá tették, hogy programunkban részletesebben foglalkozunk az anyanyelvi nevelés kérdésével.

Célunk:

érthető, kifejező beszéd készségének kialakítása, helyes mintaadással az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelő tevékenység egészében, a nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetésével, helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozása.

Az óvónő feladatai:

- a nyelvi kultúra alapjainak lerakása, az életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő nyelvi képességek fejlesztése;
- példamutató, tiszta, érthető beszéd;
- a gyermek beszédképességének fejlesztése;
- a gyermekek szókincsének bővítése;
- olyan oldott, derűs légkör teremtése, amelyben a gyermek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédképessége fejlődik és fejleszthető;
- a lehetőség biztosítása arra, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja;
- a beszédmegértés képességének fejlesztése;
- a beszédszervek megfelelő mozgásának fejlesztése;
- beszédfigyelemre nevelés;
- a metakommunikációs elemek jelentéseinek megismertetése;
- a beszédhibák tapintatos javítása, egyéni kompenzálása;
- idő biztosítása a beszédhibás gyermekek logopédiai kezelésére, fejlesztésére.
- anyanyelvi játékok alkalmazása, melyek fejlesztik a gyermekek beszédmegértését, beszédképességét.

Sok nyelvi játékot alkalmazunk, melyek fejlesztik a gyermekek beszédmegértését, gyakoroltatjuk velük a helyes kiejtést. Ilyen játékok pl. a különböző nyelvtörők, hangutánzó játékok, bábjátékok.

Az anyanyelvi játékok fajtái:

1. a helyes légzést segítő gyakorlatok;
2. a hangok tiszta ejtését elősegítő és rávezető légző gyakorlatok;
3. nyelv-, ajak-, arcizom gyakorlatok;
4. hallást és beszédhallást fejlesztő gyakorlatok;
5. gondolkodást és beszédet, beszéd tartalmat fejlesztő gyakorlatok;
6. nonverbális kommunikációs gyakorlatok;
7. mondatfonetikai eszközök fejlesztését segítő gyakorlatok.

A 3-8 éves gyermek alapvető és elsődleges szüksége a saját anyanyelvének megtanulása. Mivel óvodánkban szülői igényre idegen nyelv oktatása is folyik, ezt fontosnak tartjuk ellensúlyozni az anyanyelv mélyítésével.

A család szerepének, jelentőségének figyelembe vétele a gyermek anyanyelvi fejlődésében

Az anyanyelvi nevelés legfőbb színtere a család. Fontos tehát, hogy megismerjük a család anyanyelvi kultúráját. Mivel az első családi kommunikációs tapasztalatok következtében a gyermekek különböző szintű és jellegű beszédkészséggel kerülnek az óvodába, óvodai életük során eltérő ütemben fejlődnek.

A nyelvi fejlődés hátterének feltárása különösen fontos, ha a gyermek családjában nem (nem csak) a magyar nyelv használatos. Mivel óvodánk külföldi gyermekeket is fogad, fontos figyelembe vennünk, hogy az idegen anyanyelvű gyermekeknek meg kell ismerkedniük a magyar nyelvvel, ezért beszédfejlődésük más, mint a magyar gyermekeké.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket;
- összefüggő beszédükben, elbeszélésükben sok a szóismétlés, kötőszóhalmozás;
- elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem követik a történések logikai, időbeli sorrendjét;
- páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot;
- nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvodapedagógust, és ha párbeszédben vesznek részt, többnyire végigvárják a másik megnyilatkozását, saját kérdésüket, válaszukat, kiegészítő gondolataikat ahhoz igazítják;
- helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő időt és az igemódokat;
- kialakul a beszédhelyzethez és anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd;
- beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik;
- tisztán ejtenek minden beszédhangot.

III. A GYERMEKI TEVÉKENYSÉG TARTALMA

III.1. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A környezet megismerésére nevelés

Óvodánk *legfontosabb, kiemelt tevékenységi területe* a környezet megismerésére nevelés. Nevelési programunk pedagógiai vezérelve a környezet-, és természetvédelem.

A gyermekek aktivitásuk és érdeklődésük során tapasztalatokat szereznek a közvetlen és tágabb természeti-, emberi-, tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonyuk alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulják azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermekek miközben felfedezik környezetüket, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, melyek a környezetben való, életkoruknak megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismerik a *szülőföld*, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi *néphagyományok*, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét. A gyermekek nyitottságára építve segítjük elő, hogy gyermekeink tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tiszteljék és becsülik azt. Ismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A környezet megismerésére nevelés *átszövi életünk mindennapjait*, megjelenik tárgyi és személyi kapcsolatokban, nagymértékben összefügg az *egészséges életmóddal*. A nevelés minőségének mutatója is; értékeket közvetít. A környezet jelenségeinek, tárgyainak, tulajdonságainak, mennyiségi viszonyainak, formáinak megismerését, rendszerezését szolgálja.

A környezet megismerése során *matematikai tartalmú tapasztalatoknak*, ismereteknek is birtokába jutnak a gyermekek, és azokat tevékenységeikben alkalmazzák. Felismerik a mennyiségi, alakai, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík-, és mennyiségszemlélete.

Az óvodába érkező gyermeknek már vannak bizonyos ismeretei; érdeklődéssel, kíváncsisággal törekszik a körülötte levő világ és a tágabb természeti és társadalmi környezet megismerésére.

Óvodai nevelésünk akkor valósítja meg célját, ha programunkban a gyermeket korának megfelelő, nyitott, felfedezésre kész magyarázattal, ill. beszélgetéssel segítjük; az ismeretszerzés konkrét cselekvésbe ágyazódik, a természet valóságára épül. Irányításunkkal észleli a természet egyszerű jelenségeit, tud egyszerű megfigyeléseket végezni.

A környezet megismerésére nevelés témáinak feldolgozása során a témához kapcsolódó verset tanítunk, mesét mondunk a gyermekeknek, a témához illő dalt, mondókát tanítunk, ill. a vizuális nevelés alkalmával a témával kapcsolatos munkát készítünk különböző technikai eljárásokkal.

Célunk:

a közvetlen és tágabb környezet tevékeny felfedezése, megismerése során a gyermekek pozitív érzelmeken alapuló viszonyának és magatartásának alakítása a természeti, emberi és tárgyi környezet értékei iránt, korszerű környezeti ismeretek szerzése, a korszerű világkép alapjainak lerakása, az „ünnepelni tudás” képességének kialakítása, a néphagyomány ápolása, a környezet-, és természetvédelem, a természet szeretetének elmélyítése.

Az óvónő feladatai:

- a természeti, társadalmi és tárgyi környezet valóságáé, tevékeny megismertetése, ezek szépségeinek, értékeinek megóvására nevelés;
- elegendő alkalom, idő hely, eszköz biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására;
- a gyermekek ismereteinek, tapasztalatainak bővítése és rendszerezése az óvodai jellegzetes témakörök biztosításával;
- a gyermekek figyelmének felhívása a természet szépségeire, a környezetóvó magatartás kialakítása;
- a gyermekek értelmi képességének, beszéd- és kifejezőkészségének fejlesztése, szókincsük bővítése;
- a gyermekek erkölcsi magatartásának fejlesztése, alakítása;
- a gyermekek önálló véleményalkotásának, a döntési képességek fejlődésének elősegítése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában;

- a gyermekek érdeklődésének felkeltése a néphagyományok, szokások, tárgyi kultúra iránt, pozitív viszonyulás kialakítása;
- a szülőföld, a haza iránti szeretetet, megbecsülést, magyarságtudat kialakítása;
- a gyermekek megismertetése a magyar népszokásokkal;
- a gyermekek közösségi magatartásának formálása; olyan magatartásformák kialakítása, amelyek a társadalomba való beilleszkedéshez szükségesek.

Módszertani alapelveink

A környezet megismerésére nevelés tartalmát koncepciónk alapján *évszakonként* állítjuk össze, *e köré csoportosítjuk* a többi tevékenységforma tartalmát is, hangsúlyt fektetve a folyamatos és alkalmi megfigyelési lehetőségekre.

Tematikánk anyaga koncentrikusan bővül, lineárisan épül egymásra. A gyermekeket saját ismereteikre építve juttatjuk el az általánosításokhoz, az összefüggések felfedezéséhez.

Lehetőségeket, élményhelyzeteket teremtünk ahhoz, hogy a gyermek olyan ismereteket, tapasztalatokat szerezzon, ami a környezetében való biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükséges.

Minden korcsoportban rendszerint *kezdemenyезünk*. A megfigyelések, élményszerző séták, könyvek nézegetése, kísérletek végzése, kirándulások után tartunk egy témazáró foglalkozást, ahol a tapasztalatokat szabad légkörben feldolgozzuk, rendszerezzük, kiegészítjük. Mindezt természetesen több éven át folytatjuk, s a témák feldolgozásának mélységét a gyermek pillanatnyi fejlettségi szintje határozza meg.

Így a *meglévő szilárd ismeretekre, készségekre építjük az újat* a körülötte lévő anyagi világ jelenség-gazdagságának megismertetésével, a valóság, a sokféle érzékszervi tapasztalás adatait benyomások segítségével.

A környezet megismerésére nevelésünk során mindig nagy hangsúlyt fektetünk a *környezetvédelmi nevelésre*. Célunk megismertetni a gyermekekkel, hogy a környezet minősége saját egészségükre is kihat, ezért óvják, becsülik meg környezetük értékeit. Aktívan vegyenek részt rendbe tartásában. Tudják, milyen anyagok szennyezik legjobban környezetüket: a vizet, a levegőt, a talajt.

Továbbfejlesztett környezetismereti témakörök:

A madarak megfigyelése

Minden korcsoportban a gyermekek életkori sajátosságait és ismereteit figyelembe véve játékos, élménydús, tanulási helyzeteket teremtünk az óvodában és óvodán kívül is.

Az óvodában képek, diák segítségével ismerkedhetnek a gyermekek a madárfajokkal, testfelépítésükkkel, a kirándulásokon (Vadaspark, Állatkert, múzeumok) pedig még több ismeretet szerezhetnek a madarokról.

Az udvarunkon elhelyezett madáretetők, madárfürdetők segítségével, és kirándulások (Vadaspark, Állatkert, stb.), múzeum látogatások alkalmával megfigyelhetik a gyermekek a madarak élőhelyét, hangját, testfelépítését, tojását, stb. is.

A gyermekek megismerkedhetnek az állandó-, áttelelő- (pl. vetési varjú, feketeterítő, szarka, szencinege, házi veréb, stb.), és a vonuló (pl. fehér gólya, fecske, hattyú, kakukk, stb.) madarakkal.

Ismereteket szerezhetnek az énekes (pl. vörösbegy, mezei pacsirta, fülemüle, szajkó, stb.), és a nem énekes (pl. nagy fakopáncs, kuvik, tőkés réce, fekete harkály, stb.) madarokról.

Bevonjuk a gyermekeket a madáretetésbe: a madáreleségek kihelyezésébe, készítésébe is.

Megünnepeljük a madarak és fák napját, melyen szintén sokat beszélgetünk a madarokról, verseket, mondókákat, énekeket tanulunk, madarakat és madáretetőket készítünk többféle technikával.

Ismerkedés az állatokkal

Az állatok külsejével, lakóhelyével, hangjával, táplálékával foglalkozásokon (képekkel, diákkal, filmekkel), szenzitív környezeti játékok, kirándulások alkalmával ismerkedhetnek a gyermekek minden korcsoportban.

Kirándulásokat szervezünk erdőbe, a Budakeszi Vadasparkba, az Állatkertbe, múzeumokba, stb. és sokféle környezeti játékok szervezésével tesszük még érdekesebbé ezeket (pl.: Állatpantomim, Róka és nyúl, Noé bárkája, Baglyok és varjak, Madárhívás).

Megismerkednek a gyermekek sokféle a házi-, mezei-, erdei-, vízi-, egzotikus és a védett állatokkal, utánozhatják hangjukat, mozgásukat, megismerkedhetnek hasznukkal.

A középső-, és nagycsoportos gyermekek rendszeresen járnak az állatkertbe, és az állatkertben szervezett foglalkozásokra.

Megünnepeljük az állatok napját és ezen a napon is sokat beszélgetünk az állatokról, állatos verseket, mondókákat, énekeket tanulunk, különböző technikákkal állatokat készítünk.

Állatokról szóló közmondásokat, találós kérdéseket, szólásokat mondunk és tanítunk a gyermekeknek.

A Föld és a csillagok

A gyermekek érdeklődésére építve (középső-, és nagycsoportban), koruknak megfelelően néhány csillagászati tárgyú foglalkozáson szereznek ismereteket a bennünket körülvevő világegyetem, az égitestek és a Föld kapcsolatairól (Föld, Nap, Naprendszer, időegységek, stb.). Középső-, és nagycsoportban megismerkedhetnek a gyermekek a földgömbbel, a bolygók nevével, külsejével, a Nap és a Föld és a Hold elhelyezkedésével, mozgásával. Igyekszünk ehhez minél több képet, könyvet, földgömböt, térképet, stb. biztosítani. Megszervezzük nagycsoportban egy-egy előadás megtekintését a Planetáriumban. Korszerű természettudományos világnépeket ezzel is megalapozzuk.

Megünnepeljük a Föld napját, ezen a napon is sokat beszélgetünk Földünkről, játékokat szervezünk, Földet készítünk különböző technikákkal, és minden gyermek kitűzöt kap.

Természet-, és környezetvédelem

A természettel való találkozásra minden korcsoportnak szüksége van. A gyermekeknél a természetélmény a jó közérzet és az egészség fontos tényezőjévé válik. A természetben és a természettel kapcsolatban szerzett élmények mind fizikai, pszichikai mind mentális szempontból az egészséges fejlődés előfeltételei. Ezért sok kirándulást szervezünk (erdőbe, múzeumba, stb.) és sokféle játékot, hogy a gyermekek egészen sajátos természeti élményekre tegyenek szert. Ilyen játékok pl.: Fafogócska, Sasszem, Fatelefon, Esőcsepp-játék, Mókus, stb.

Ha megismerték a gyermekek a természet szépségét, változatosságát egyre közelebb kerülnek hozzá, gazdagodnak ismereteik. Könnyebben megértik a természet-, és környezetvédelemről hallottakat. Ezért a kirándulások előtt, a kiránduláson, és utána is sokat beszélgetünk erről. Egyes kiránduláson szemégyűjtést szervezünk.

A Föld-, állatok-, a madarak és fák napján is sokat beszélgetünk a gyermekekkel a természet-, és környezetvédelemről, a föld-, a víz-, és a levegőszennyezésről. Már óvodáskorban meg kell alapozni a „természetszerető” és természetvédő magatartást, hogy felnőtt korban is vigyázzanak a természetre.

A környezet megismerésére nevelés megjelenése a mindennapokban

A környezettel való tevékeny ismerkedés átszövi óvodai életünk mindennapjait, áthatja nevelési tevékenységünk folyamatát. Tartalmi sokrétősége, gazdagsága következtében kapcsolódik az óvodai élet minden területéhez.

Játék

Mivel a játék óvodás életkorban elemi pszichikus szükséglet, így nem vonatkoztathatjuk el a környezettel való ismerkedéstől sem. A tapasztalatszerzés folyamatában sokféle játékos formát, módszert alkalmazunk. A játékoság, mint alapelv áthatja az egész folyamatot.

Játéktevékenység során sokféle olyan élményhez jutnak a gyermekek, melyeknek környezetismereti tartalmuk is van. Ennek fényében a játéktevékenységből kibontakozó környezetismereti tartalmakat az óvodapedagógusok az adott szituációnak megfelelően felhasználhatják az ismeretek alkalmazására, bővítésére, rögzítésére.

Lehetőségeink szerint a legtöbb környezetismereti tapasztalathoz természetes környezetben juttatjuk a gyermekeket, hiszen az így szerzett élmények nagymértékben gazdagítják a gyermekek játékát is.

Munka jellegű tevékenységek

Életkori sajátosság, hogy az óvodás gyermek örömmel és szívesen végez különböző munkatevékenységeket, így a környezettel kapcsolatos tapasztalatszerzésben is nagy hangsúlyt fektetünk a cselekvésre.

Nagy élmény a gyermekek számára a saját kertrészen a saját maguk által elültetett növények ápolása, a termés leszedése, megtisztítása, hasznosítása.

A csoportszobákban kialakított természet- és élősarok gondozása folyamatos odafigyelést kíván, és többféle munka jellegű tevékenységre nyújt lehetőséget.

A környezetismeret terén munkalehetőséget biztosít még az állat- és növénygondozás, madáretetés, a testápolás és az önkiszolgálás.

Verselés, mesélés

A környezettel való ismerkedés jó lehetőség beszélgetések kezdeményezésére, melyek során alakítjuk a gyermekek beszédkészségét, kifejezőkészségét, gazdagítjuk szókincsét. Felhasználunk verseket, történeteket egy-egy téma iránti érdeklődésük felkeltéséhez, amihez gyakran bábokat is alkalmazunk. Ez a gyermekek bábjátékát is gazdagítja.

Az ünnepekre, jeles napokra való készülődés alkalmával felhasználunk odaillo verseket, meséket, történeteket.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai gyermekdalok anyaga gazdag lehetőséget szolgáltat hangulatteremtésre. Számptalan olyan éneket, zenehallgatási anyagot találunk, melyek jól kapcsolhatók a környezetismeret tartalmi elemeihez. E két terület szoros kapcsolatára utalnak az ünnepek, jeles napok tartalmi elemei.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Tudjuk, hogy mindkét terület a valóság megismerését szolgálja, az esztétikai fogékonyság fejlesztésének jó lehetősége. Mindkét területen tapasztalatokat szerezhetnek a gyermekek a színekkel kapcsolatban, valamint lehetőséget kapnak környezetükkel kapcsolatos élményeik megjelenítésére.

Mozgás

A testnevelés során is ismerkedhetnek a gyermekek a testrészekkel, azok működésével, funkciójával. Leginkább a téri tájékozódás és a gyermek saját testével való ismerkedés terén szoros a kapcsolat a két terület között.

Matematikai nevelés

A környező valóság viszonyai, formái természetes szituációkban is megfigyelhetők. Ezek a tapasztalatok magukba foglalnak sokféle matematikai ismeretet, és lehetőséget adnak a már meglévők alkalmazására, bővítésére.

Tevékenykedés közben a megismerő képességek észrevétlenül fejleszthetők. Az óvodás gyermek tevékenységei sok olyan szituációt hozhatnak felszínre, ahol természetes környezetben folytathatunk tervezett matematikai tapasztalatszerzést. Szemléletünk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza.

Az óvodás korban tervezhető jellegzetes tartalmak

3-4 éves korban

A gyermekek az óvodába való beszkokás után ismerkedjenek meg óvodai környezetükkel, a felnőttekkel. Játsszanak családdal kapcsolatos játékokat, beszélgessenek a szűk család tagjairól.

Ismerjék fel a főbb testrészeket, érzékszerveket, szerezzenek tapasztalatokat azok funkciójáról.

Figyeljék meg az évszakok főbb jellegzetességeit, észleljék a természet egyszerűbb jelenségeit, szépségeit, színeit, növényeit. Gyűjtsenek terméseket, képeket, ezekből tablót készíthetnek.

Rendezzenek be természet- és élősarkot, csíráztassanak, rügyeztessenek, hajtassanak.

Legyen tapasztalatuk az időjárás emberekre, élőlényekre gyakorolt hatásáról.

Ismerkedjenek a természetben való helyes viselkedés módjával, szokásaival.

Emlékezzenek meg az ünnepekről, jeles napokról. Vegyenek részt az ezekkel kapcsolatos előkészületekben, ismerkedjenek meg azok tartalmi mibenlétével.

Ismerkedjenek meg 3-4 állattal, gyümölcssel, zöldséggel, virággal. Szerezzenek tapasztalatot ezek jellemzőiről, külső jegyeiről és egyéb tulajdonságaikról.

Figyeljék és nevezzék meg az utcán leggyakrabban előforduló járműveket, beszélgessenek azok jellemzőiről.

Ismerkedjenek a környezetükben előforduló színekkel.

4-5-6 éves korban

A gyermekek gyűjtsenek tapasztalatokat az évszakok jellegzetes jegyeiről, változásairól, folyamatosan figyeljék ezeket. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az ember tevékenysége között. Kapcsolódjanak be az őszi, tavaszi kerti munkába. Ismerjék az óvoda udvarán található növényeket.

Vegyék észre környezetükben a szemetet, rendetlenséget. Az óvodapedagógus segítségével, irányításával alakítsák, óvják, szépítsék környezetüket.

Végezzenek gyűjtőmunkát, gondozzák és gazdagítsák a természet- és élőlényeket. Csíráztassanak, rügyeztessenek, hajtassanak, ültessenek. Készítsenek évszaktáblát és (vagy) időjárás-táblát. Az összegyűjtött képekből táblát és (vagy) albumot készíthetnek.

Ismerkedjenek – az évszakhoz kapcsolódva – további növényekkel, gyümölcsökkel, zöldségekkel, legyen tapasztalatuk ezek hasznosításáról.

Ismerkedjenek meg házi, vadon élő és vadállatokkal, rovarokkal. Végezzenek közöttük különböző szempontok szerint összehasonlításokat. Gondozzák a madáretetőt.

Végezzenek élmény- és tapasztalatszerző sétákat, kirándulásokat. Ismerkedjenek az óvoda környezetének épületeivel. Közben gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait, figyeljék meg a személy- és teherszállító járműveket, és tudják ezeket csoportosítani.

Tudják bemutatni családjuk tagjait, otthonukat és hogy ki mivel tölti idejét otthon. Ismerjék a család fogalmát, az összetartozás jelentését.

Ismerjék fel a testrészeket, érzékszerveket. Szerezzenek ezek funkciójával kapcsolatban tapasztalatokat. Tudatosodjon a testápolással kapcsolatos szokások betartásának jelentősége.

Készülődjenek az ünnepekre, jeles napokra. Ismerkedjenek az ezekhez kapcsolódó népszokásokkal, hagyományokkal, tartalmi jegyekkel.

Játsszanak játékokat néhány általuk ismert foglalkozással kapcsolatban (pl. orvos, fodrász, eladó, stb.), szerezzenek ismereteket ezek tartalmáról.

6-7-8 éves korban

Figyeljék „nyitott szemmel” az évszakokat, azok jelenségeit, szépségeit, színeit, jellegzetességeit. Legyenek képesek ezek alapján összehasonlítani az egyes évszakokat.

Vegyenek részt tevékenyen a kerti munkában, lehetőség szerint legyen saját fájuk, bokruk, növényük. Az óvodapedagógus segítségével tartsák rendben saját kertrészüket, udvarukat, szobájukat.

Vegyék észre, és ne tűrjék meg környezetükben a szemetet, rendetlenséget. Figyeljék meg a környezet szennyeződéseit (levegő, víz, talaj). Végezzenek egyszerű kísérleteket vízzel, levegővel, talajjal. Jussanak el ok-okozati összefüggések felfedezéséhez.

Gyűjtsék a természet kincseit, saját otthonuk alapján alakítsák az élő- és természetsarkot. Ültessenek, rügyeztessenek, csíráztassanak, hajtassanak.

Gyűjtsenek képeket, folyóiratokat, készítsenek tablókat és (vagy) albumot. Készítsenek évszak-tablót, időjárás- tablót tetszés szerint.

Figyeljék a napszakokat, elevenítsék fel az ezekhez kapcsolódó ismétlődő tevékenységeket. Készítsenek napszak-tablót.

Bővítsék ismereteiket az évszakhoz kapcsolható növényekkel, zöldségekkel, gyümölcsökkel kapcsolatban. A lehetőségeknek megfelelően hasznosítsák ezeket.

Bővítsék az állatokról szerzett ismereteiket. Hasonlítsák össze az ismert állatokat lakhelyük, életmódjuk, jellemző jegyeik szerint. Tudják ezek alapján csoportosítani azokat.

Szerezzenek ismereteket a Földről és az égitestekről. Alakuljon időfogalmuk, időképzetük a percről, óráról, napról, hétről, hónapról, évről.

Tájékozódjanak az óvoda környékén. Lehetőség szerint látogassanak el középületekbe (múzeum, színház, iskola). Közben gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait, figyeljék meg a közlekedés irányítását.

Legyen sok ismeretük a közlekedési eszközökről, legyenek képesek közlekedési helyük és funkciójuk szerint csoportosítani azokat.

Játszanak, beszélgessenek a családdal kapcsolatban (családi összetartozás, szülők foglalkozása, munka otthon, családtagok kötelességei, hogyan gondozzák a felnőttek a gyermekeket, ki a legidősebb, legfiatalabb stb.).

Biztonsággal nevezzék meg az emberi test részeit és az érzékszerveket. Végezzenek összehasonlítást az ember és az állatok külső jegyei alapján.

Legyen tapasztalatuk arról, hogy az emberek hogyan használják a munkaeszközöket. Ismerjék fel az emberi kéz funkciójának jelentőségét.

Tudjanak játékosan megjeleníteni néhány általuk ismert foglalkozást (pl. rendőr, orvos postás, eladó, fodrász, tanító, stb.).

Tevékenyen vegyenek részt az ünnepeken, a jeles napokra való készülődésben, a környezetalakításban. Jelenjék meg az ezekhez fűződő érzelmi motiváltság.

Ismerjék az ünnepek, jeles napok tartalmi lényegét, a hozzájuk fűződő népszokásokat, hagyományokat.

Alakuljon ki bennük a szülőföld, a haza iránti szeretet, megbecsülés, a magyarságtudat (pl.: ismerjék a magyar zászlót, a címert, az Országházat, a Himnuszot, stb.).

III.1.1 ÜNNEPEINK, HAGYOMÁNYAINK

Óvodánkban igyekszünk minden alkalmat megragadni a hagyományok, az ünnepek kialakítására. Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepei érzelmi átélésre, gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőséget. Az ünnepek akkor érik el igazán céljukat, ha biztosítjuk, hogy szervezésükben a gyermekek is részt vegyenek koruknak megfelelő tevékenységekkel, és ha az óvoda mindennapjaitól eltérő szokásrendben zajlanak.

Meggyőződésünk, hogy az **ünnepelni tudás képességének** alakítását a **néphagyomány-ápolás**, a természet és a társak szeretetére nevelés elősegíti. A gyermekek évről évre örömmel vesznek részt a **jeles napokat** megelőző készülődésben, számukra az ünnep a várva várt nap. Ha az ünnep napján a gyermekeket körülvevő felnőttek magatartása és a környezet jelzései (ünnepi jelképek) hitelesek, a naphoz kapcsolódó közös élmények a gyermekekben mély érzelmi nyomokat hagynak. Átérik az ünnepnapok másságát, a bensőséges összetartozás élményét. Alapozódik az ünnepelni tudás képessége.

Az ünnepek csak a szülők együttműködő támogatásával érhetik el hatásukat. Fontos, hogy az óvodapedagógusok jóval az ünnep előtt közösen tervezzék és szervezzék meg az óvodára és a szülőkre váró feladatokat.

Jeles napok, ünnepnapok

A természetet óvó jeles napok az utóbbi években kerültek be a közgondolkodásba. A gyermekek érzelmeiken át ismerkednek az élővilággal, a madarakkal, a fákkal, a Földdel. Természetes a folyamatos gondozáson, törődésen túl az ünneplésük.

Minden jeles napot hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvodapedagógus a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosít változatos tevékenységeket.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, együttműködés, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát.

Az ünnepek díszét emeli a feldíszített óvoda, a gyermekek és felnőttek ünneplő ruhája, a meglepetések és a kölcsönös ajándékozások.

Az ünnepek megszervezésében fontos szempont, hogy a gyermekek életkori sajátosságait kell szem előtt tartani, valamint az óvoda kialakult hagyományait, és az óvoda környezeti adottságait.

Az évről évre visszatérő hagyományok biztonságot, megnyugtató eligazodást jelentenek a gyermekek életében, erősödik a valahova tartozás érzése.

Őszi ünnepkör

♠ *Az állatok napja (október 4.)*

Az állatok napján kirándulásokat szervezünk erdőkbe, a Budakeszi Vadasparkba, az Állatkertbe, múzeumokba, ahol megismerkedhetnek a gyermekek sokféle a házi-, mezei-, erdei-, vízi-, egzotikus és a védett állattal.

Az erdőben sokféle környezeti játék szervezésével tesszük még érdekesebbé a kirándulást (pl.: Állatpantomim, Róka és nyúl, Noé bárkája, Baglyok és varjak, Madárhívás).

Az állatok napján sokat beszélgetünk az állatokról, állatos verseket, mondókákat, énekeket tanulunk, és különböző technikákkal állatokat készítünk.

Állatokról szóló meséket, közmondásokat, találós kérdéseket, szólásokat mondunk a gyermekeknek.

♠ *Szüret (október 15-től)*

Lehetőség szerint a nagy (esetleg középső) csoportos gyermekekkel almát vagy szőlőt szüretelünk. Ez nagy élményt nyújt a gyermekeknek, mivel a saját maguk által szüretelt

gyümölcsöket megehetik, vagy segíthetnek a feldolgozásukban (befőttek eltevése, sütés, préselés, gyümölcssaláta készítés, stb.). Énekeket, dalos játékokat, mondókákat is tanulhatnak, játszhatnak a gyermekek az óvodapedagógus vezetésével az almáról, szőlőről, szüretelésről (Ettem szőlőt..., Hej a sáji piacon..., Lipem lopom a szőlőt..., stb.).

Téli ünnepkör

✿ Advent (nov.30. utáni első vasárnaptól karácsonyig)

A gyermekek megismerkednek az advent jelképeivel: koszorú, naptár. A naptár „ablakait” minden nap más gyermek nyithatja ki. Az óvodapedagógus segítségével számon tartják hány nap van még karácsonyig. Adventi koszorút is készíthetnek az óvodapedagógussal közösen. Minden héten meggyújthatnak egy gyertyát a koszorún, és közben karácsonyi énekeket énekelhetnek, vagy verseket mondhatnak.

✿ Mikulás (dec. 6.)

A Mikulás várását hosszabb előkészület előzi meg. Az óvodapedagógus változatos tevékenységeket szervez, pl.: levélírás a Mikulásnak, termdíszítés, süteménykészítés, dalok, versek tanulása, stb. December 6-án a Mikulás minden csoportba ellátogat és kiosztja az ajándékokat, a gyermekek pedig elmondják a tanult verseket, elénekelik a dalokat.

✿ Karácsony (dec. 24-26.)

A karácsony előtti három hét közös készülődéssel telik. Karácsony előtt különböző technikákkal karácsonyfa-díszeket, ajándékokat készítenek a gyermekek az óvodapedagógussal. Mézeskalács sütésére is van lehetőség. A gyermekek segíthetnek a terem feldíszítésében is. Sokféle karácsonyi dalt és verset tanulnak a gyermekek, melyeket a csoportonkénti bensőséges karácsonyi ünnepen énekelnek és mondanak el. Nagy élményt jelent a gyermekeknek a karácsonyfa és az ajándékok felfedezése. Az ünnepséget szépen feldíszített ünnepi asztal, és sok finom sütemény, és egész napos „mulatozás” teszi feledhetetlenné.

✿ Farsang (40 nappal húsvét előtt)

Farsangi álarcok, díszek készítésével, a terem feldíszítésével, farsangi dalok, versek tanulásával igyekszünk örömtelivé, izgalmassá tenni a várakozás időszakát. Farsang napján a gyermekek és az óvodapedagógusok jelmezbe bújva mulatnak egész nap. A gyermekek kedvük szerint táncolhatnak, és részt vehetnek tréfás ügyességi játékokban. A csoportok meglátogatják egymást, és közösen is mulatoznak. A napot még emlékezetesebbé teszi a közös fánksütés.

Tavaszi ünnepkör

✿ Nőnap (márc.8.)

A kisfiúkkal ajándékot készítünk a kislányoknak és az anyukáknak. Az ajándékkészítés „titokban zajlik”, nagy meglepetést okozva a lányoknak és az anyukáknak.

Ez az ünnep jó lehetőség a szeretet, tisztelet kiemelésére.

Március 15.

Az óvodában megjelenő, a felnőttek világához kapcsolódó ünnep a gyermekekben érzelmi benyomásokat kelt. Az ünnep értelmét később szerzett ismeretek világítják meg. A március 15-e vonulás, zászlós, katonás játéka a közös énekléssel, a kisebbeknek adott műsorral, kokárda, csákó, vagy zászló készítésével minden gyermekben (főleg a fiúkban) hagynak mély élményeket.

Húsvét (a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdöltére következő vasárnap)

A húsvéti előkészületek hagyományai óvodánkban: különféle technikákkal díszített tojások készítése, húsvéti mondókák, locsoló versek, énekek tanulása, teremdíszítés. „Húsvét napján” a fiúk elmondják a locsoló verseket, majd meglocsolják a kislányokat, és ezért sok tojást kapnak. A nap másik nagy eseménye a húsvéti ajándékok megkeresése a kertben.

Május elseje, majális

A kertben felállított, szalagokkal díszített májuszfat körbeállva tavaszi népdalokat, virágénekeket énekelünk közösen a többi csoporttal. Minden gyermek készíthet az óvodapedagógussal kis májuszfat is. Az udvaron ezen a napon lehetőség van táncolásra, a kisfiúk pedig különböző ügyességi játékokban vehetnek részt.

Anyák napja (május első vasárnapja)

A gyermekek számára fontos ünnep az Anyák napja. Az anyukák, nagymamák köszöntésére a gyermekek érzelmeteli aktivitással készülnek. Az óvodapedagógus az érzelmi kötődés mélyítését szorgalmazza az ajándékkészítéssel, és a bensőséges anyák napi ünnep megszervezésével. A gyermekek erre az ünnepre édesanyákat és nagymamákat köszöntő verseket és énekeket tanulnak.

A Föld napja (ápr. 22.)

Ezen a napon beszélgetünk a gyermekekkel a Földünkről, a környezetvédelemről és a gyermekek Földet ábrázoló kitűzöt kapnak. Erre a napra kirándulást vagy különböző (a Földről, és természetvédelemről szóló) társasjátékokat, közös mozgásos játékokat, barkácsolásokat szervezünk a gyermekeknek. A környezetvédelemre és a természet szeretetére neveljük a gyermekeket az udvarunkon szervezett „nagytakarítással” is.

Madarak, fák, virágok napja (máj. 8.)

A madarak, növények életét folyamatosan figyelemmel kísérik a gyermekek. A madarak, fák, virágok napján különösen nagy figyelmet fordítunk a növények gondozására, ápolására, a madarak etetésére, védelmére. Az udvarunkon virágültetést, locsolást szervezünk. Ez a nap jó lehetőséget nyújt természetvédelmi ismeretek átadására is. Óvodánkat feldíszítjük a gyermekek által készített madarakkal, virágokkal, képekkel. Kirándulást, sétát is lehet szervezni erre a napra.

Gyermeknap (május utolsó vasárnapja)

Óvodánkban kialakult hagyomány, hogy május végén közös kirándulást szervezünk a szabadba, vagy rossz idő esetén színház-, cirkuszlátogatást, illetve a kisebbeknek egy egész napos gyermeknapi mulatságot szervezünk. A gyermeknapi mulatságon (jó időben az udvaron) sokféle játékot, táncolást, fagyfaltozást szervezünk a gyermekeknek. A nap végén ajándékkal térnek haza a gyermekek.

Pünkösöd (Húsvét utáni 50. nap)

A Pünkösöd a természet és a társak szeretetére nevelésre, érzelmi átélésre nyújt sokféle lehetőséget. Pünkösöd napján pünkösdi királyt és királynét választunk, és sokféle pünkösdi énekes játékot játszunk, táncolunk. A nagycsoportosok a kiscsoportban előadják a „pünkösdölő” énekeket, körjátékokat. Az udvaron tavaszi vásárt és versenyjátékokat is szoktunk szervezni.

Évzáró (május vége)

Óvodánkban hagyomány, hogy a tanév végén minden csoport évzáró ünnepélyt szervez. Az évzáró műsorban sokféle vers, ének, dalos játék, mondóka szerepel, és egy kedvenc meséjüket is előadhatják a gyermekek.

A nagycsoportosoknál az évzáró ünnepség része a „ballagás”, a nagyok búcsúzása az óvodától. Az ünnepség után a nagycsoportos gyermekeknek „bankettet” szervezünk a saját csoportszobájukban, ahol egy nagy, süteményekkel teli asztal várja őket.

Születésnap

Óvodánkban hagyománya van a születésnap köszöntésnek minden csoportban. A gyermek ekkor középpontba kerül, társai rá figyelnek, vele törődnek, őt ünneplik. A tortával, ajándékozással, énekléssel járó vidám ünneplés az érzelmi szükségletek kielégítését is szolgálja.

Az óvónő feladatai:

- a nemzetet éltető hagyományok megismertetése, ezekről pozitív élmények nyújtása;
- cselekvéssel szerzett tapasztalatok, és érzelemdús élmények nyújtása;
- a jeles napok szokásainak, viselkedésmintáinak elmélyítése;
- a néphagyományokhoz kapcsolódó szokások megismertetése;
- a közös élményekkel, a tevékenységek állandó körforgásával, megerősítő szeretettel a gyermek biztonságérzetének kialakítása;

Meggyőződésünk, hogy a kisgyermekkorban a cselekvéssel szerzett tapasztalatok, érzelemdús élmények hatnak a felnövekvő gyermek cselekedeteire.

A mindennapos együttélésben gyakorolt szociális viselkedést a jeles napok szokásai, viselkedésmintái gazdagítják. Az ünnepi készülődések élményeit a felnőttek bensőséges, hittel teli ünneplési tudása maradandóvá teszi. Ezt a hitelességet erősíti az óvodapedagógusok öltözéke és az ünnepnapok mássága.

Az óvodapedagógusnak az ünnepi készülődésben az érzelempozitív hangulati elemeket kell előtérbe helyeznie. Egyes ünnepek előkészületébe bevonhatjuk a szülőket is.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermekek ismerik az évszakok főbb sajátosságait, ezek alapján különbséget tudnak tenni közöttük, gyönyörködni tudnak szépségükben;
- ismerik környezetük növényeit, az azokkal kapcsolatos gondozási tevékenységeket; ismerik a főbb zöldségeket, gyümölcsöket, virágokat;
- ismerik a háziállatokat, vadállatokat, vadon élő állatokat, azok főbb jellemzőit;
- képessé válnak főbb csoportjaikba sorolni az élőlényeket;
- ismerik a környezetükben található épületeket, közintézményeket;
- ismerik a közlekedés elemi szabályait, megnevezik a közlekedési eszközöket;
- be tudják mutatni családjukat és önmagukat;
- megnevezik saját testrészeiket, érzékszerveiket; tudják azok funkcióját. Ismerik az alapvető tisztálkodási szokásokat;
- tevékenyen részt vesznek elemi természet- és környezetvédelmi tevékenységekben, környezetalakításban;
- szert tesznek a környezethez való érzelmi kötődésre. Szeretnék elérni, hogy tanulják meg szépnek látni a természetet, és épüljön be személyiségükbe a természet szeretete;
- kifejlődik a beszédhelyzethez és anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd;
- fejlődik a gondolatok tevékenységgel és szóban történő kifejezésének képessége;
- fejlődik a hazaszeretet, a magyarságtudat.

III.1.2. MATEMATIKAI NEVELÉS

Már 3-4 éves korban is adunk át matematikai ismereteket indirekt módon játékbba, tevékenységbe ágyazva. Használunk matematikai fogalmakat, melyek spontán beépülnek a gyermekek ismereteibe.

A különféle tevékenységekben számtalan matematikai ismeret rejlik (pl. boltos játék, babakonyhai terítés, építések, stb.). Az óvodapedagógus – mindig alkalmazkodva az adódó játékszituációkhoz – felhívhatja a gyermekek figyelmét ezekre az ismeretekre.

Munkatevékenységek során is számos matematikai jelenséggel, kifejezéssel, problémával találkozhatnak a gyermekek. A naposi munka jó lehetőséget ad a tő- és sorszámnevek gyakorlására. Terítés közben mennyiségeket hoznak létre és egészítenek ki, számlálnak. A kisebb megbízatások teljesítése a matematikai emlékezőképesség fejlesztését is segíti.

Mindezt figyelembe véve tagadhatatlan, hogy szinte minden tevékenységben találunk matematikai tartalmat. Ezek a spontán szerzett tapasztalatok alapul szolgálnak a szervezett, tervszerű matematikai fejlesztéshez.

A spontán helyzetek kihasználásán kívül szervezünk *kötött tevékenységeket* is, hiszen adódnak olyan tartalmak is, amelyek nem integrálhatók. Ezeket az ismereteket mikrocsoportban vagy párosával játszva is tudatosíthatjuk.

Munkánk során a *kötött tevékenységek* jó alkalmat adnak arra, hogy a korábban szerzett tapasztalatokat rendszerezzük, bővítsük, és az ismereteket rögzítsük. Ezért érdekessé, jó játékká tesszük a matematikát. Tudatosan építünk a probléma-szituáció motiváló hatására, hiszen ez felkelti a gyermekek kíváncsiságát, és belső késztetés hatására jutnak el a felfedezés, megoldás öröméhez. Azt, hogy mely matematikai ismeretet dolgozunk fel kötött formában, az óvodapedagógusok döntenek el. Az óvodapedagógus elgondolását azonban minden

esetben befolyásolja a gyermekek érdeklődése, részképességeik fejlettsége, ötleteik, igényeik, aktuális élményeik. Arra törekszünk, hogy a játékoság elvét mindenkor érvényesítve sok cselekvéssel, minden érzékszervet megmozgatva juttassuk a gyermekeket matematikai ismeretekhez, tapasztalatokhoz.

Célunk:

Játékos matematikai tapasztalatok szereztetésével az értelmi képességek sokirányú fejlesztése, a matematika iránti pozitív viszony alakítása.

Az óvónő feladatai:

- a matematikai érdeklődés, kíváncsiság felkeltése;
- összefüggések fölfedeztetésével, érdekes tevékenységekkel, játékos légkörrel a kíváncsiság folyamatos kielégítése;
- az óvodai jellegzetes tartalmak biztosításával matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek szereztetése;
- a szemléletes, képszerű, valamint a nyelvi gondolkodás fejlesztése;
- a beszéd- és kifejezőképesség fejlesztése, szókincs bővítés;
- a matematikai szemlélet, beállítódás megalapozása;
- az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek, műveletek elsajátítása.

Az óvodás korban tervezhető jellegzetes tartalmak

4-5-6 éves korban

Tárgyak, személyek összehasonlítása szabadon és egy-egy kiemelt megnevezett tulajdonság szerint.

Tárgyak, személyek szétválogatása saját szempont szerint, megnevezett, ismert tulajdonság szerint.

Tárgyak, személyek, halmazok sorba rendezése mennyiségi tulajdonságaik szerint.

Sorba rendezés szubjektív rendezési szempontok szerint.

Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása szavakban, egyszerű megállapítások megfogalmazása, igazságának eldöntése, változások felismerése, megnevezése.

A számfogalom előkészítése

- Mennyiségek összemérése:

Tárgyak összemérése hosszúságuk-, tömegük-, űrtartalmuk szerint.

A magasabb, alacsonyabb, hosszabb, rövidebb, nehezebb, könnyebb, több, kevesebb kifejezések tartalmának pontosabbá tétele. Magasabbá, alacsonyabbá, stb. tevés.

Tapasztalatok gyűjtése az ugyanolyan magas, ugyanolyan rövid, ugyanannyi fér bele, stb. kapcsolatáról és ezeknek a kifejezéseknek a használata az összemérés eredményeként.

- Halmazok összemérése:

A 6-12-es számkörben a több, kevesebb gyakorlása

A több, a kevesebb fogalmának pontosabbá tétele a párosítás segítségével, az ugyanannyi szó értése és használata. Több, kevesebb, ugyanannyi létrehozása, érzékeltetése.

- Kis számok összkép alapján:

Kis számok észlelése megszámlálás nélkül, összkép alapján.

Megszámlálás, leszámlálás 6-10-es számkörben.

Hosszúság- és magasságmérés egységgel, a kirakott egységek megszámlálása.

Tapasztalatok a geometria körében

- *Építések, alkotások szabadon és másolással:*

Építések szabadon különféle elemekből, kettő-négy elemből álló építmények lemásolása, házsor építése csupa egyforma házból.

Papírnyírás szabadon, síkbeli alkotások fantázia szerint, figurák lefedése különféle mozaiklapból.

Alkotások fonalakból, szívószálakból.

Építőelemek, építmények összehasonlítása, szétválogatása különféle geometriai tulajdonságok alapján.

- *Tevékenységek tükörrel:*

Mozgások nagy tükör előtt, mellett, a tükörképük mozgásának figyelése.

Egymás tükörképe mozgásának utánzása, közeledés, távolodás.

Építések a tükör előtt és a tükörkép megépítése a tükör mögött.

Festékfolttal, vágással tükrös alakzatok létrehozása. A tükrös alakzatok megkülönböztetése a nem tükrös alakzatoktól.

Tájékozódás térben és egyszerű esetekben, a síkban ábrázolt világban.

Irányok egyeztetése és megkülönböztetése, követése mozgásokkal.

Az alá, fölé, elé, mögé, mellé, közé, jobbra, balra, alatt, fölött, előtt, mögött, mellett, között, kívül belül, ki, be kifejezések értése, használata.

6-7-8 éves korban

Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása szabadon és egy-egy kiemelt megnevezett vagy felismert szempont szerint.

Tárgyak, személyek szétválogatása: saját szempont szerint, megnevezett, ismert tulajdonság szerint, elrontott válogatás javítása. Más által elkezdett válogatás folytatása. Szétválogatás újabb tulajdonságok alapján pl.: színek árnyalatai, autók márkája, élők, élettelenek, stb.

Tárgyak, személyek, halmazok sorba rendezése, megnevezett mennyiségi tulajdonságok és felismert szabályosság szerint.

Sorozatok készítése mennyiségi tulajdonságok szerint.

Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása szavakban, egyszerű megállapítások megfogalmazása, igazságának eldöntése, változások felismerése, megnevezése.

Irányított összehasonlítások magasságra, hosszúságra, szélességre, vastagságra, tömegre, űrtartalomra, területre, darabszámra vonatkozóan.

A számfogalom alapozása

- *Mennyiségek összemérése:*

Tárgyak összemérése magasság, hosszúság, szélesség, vastagság, bőség szerint fonállal, papírcsíkkal; tömeg, űrtartalom, terület szerint.

A magasabb, alacsonyabb, hosszabb, rövidebb, nehezebb, könnyebb, több, kevesebb, ugyanolyan magas, ugyanolyan rövid, ugyanolyan vastag, stb. szóbeli kifejezése.

Ugyanolyan hosszúvá, magassá, vastaggá, stb. tevés.

- *Halmazok összemérése:*

Halmazok összemérése, elemeik párosítása 15-ig, 20-ig.

A több, a kevesebb ugyanannyi fogalmának mélyítése a párosítás segítségével.

Több, kevesebb, ugyanannyi előállítás, az ugyanannyi érzékelése sokféle bontott alakban. Számlálás 20-ig.

- *Sorba rendezett elemek helye a sorban; sorszámok:*

A sorszám változása a sorbarendezés szerint, sorszám fogalmának gyakorlása.

- *Mérések különböző egységekkel:*

Hosszúság- és magasságmérés egységgel, pl.: pálcikákkal, gombokkal, színes rudakkal.

Tömeg mérése egyenlő tömegű tárgyakkal pl.: vadgesztenyével.

Úrtartalom mérése kis poharakkal.

Annak tapasztalása, hogy ugyanazt a hosszúságot kisebb és nagyobb egységekkel is meg lehet mérni.

-*Tapasztalatok a darabszám változásairól:*

Műveletek előkészítése darabszámmal történt változások eljátszásával pl.: elvettünk belőle, hozzátettünk, szétszöttük, stb.

Tapasztalatok a geometria körében

- *Építések, alkotások szabadon és másolással:*

Építések szabadon különféle elemekből, kettő-nyolc elemből álló építmények lemásolása elforgatva is. Esetleg kép alapján is megpróbálhatják.

Síkbeli alkotások szabadon, mozaiklapokból, figurák lefedése kettő-hat lappal, puzzle-kirakások.

Építőelemek, építmények összehasonlítása, szétválogatása különféle geometriai tulajdonságok szerint.

- *Tevékenységek tükörrel:*

Mozgások a nagy tükör előtt, közeledés, távolodás, mozgások megfigyelése utánzása a tükör túloldalán.

Kis tükör mozgatása építmény, rajz előtt.

Papírnyír vágással egy és két tükörhajtással. A tükrös alakzatok megkülönböztetése a nem tükrös alakzatoktól.

- *Tájékozódás térben és egyszerű esetekben, a síkban ábrázolt világban.:*

Irányok azonosítása és megkülönböztetése, az alá, fölé, elé, mögé, mellé, közé, jobbra, balra, alatt, fölött, előtt, mögött, mellett, között, kívül belül, ki, be, jobboldalon, baloldalon kifejezések értése, használata. Labirintusban való tájékozódás.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- gyermekeink képessé válnak gondolataik szóban való kifejezésére, nagymértékben fejlődik kifejezőkészségük;
- képesek társaik elgondolásait fölismerni válogatás, sorbarendezés során. Saját szempont alapján is tudnak válogatni, sorbarendezeni, sorozatokat alkotni;
- helyesen használják az összehasonlítást kifejező szavakat;
- tudnak mennyiségeket összemérni önállóan is, és ez alapján helyes megállapításokat tenni; képesek bontással, elrendezéssel többet, kevesebbet, ugyanannyit létrehozni;
- tudnak azonosítani tárgyakat, síkbeli alakzatokat különféle helyzetükben; képesek másolással síkban és térben létrehozni alakzatokat, akár színben és nagyságban eltérő elemekből is;
- képessé válnak egyszerű geometriai tulajdonságokat megnevezni;
- tudják síkban és térben követni az irányokat, ill. a helyeket kifejező névutókat.

III.2. JÁTÉK

A játékot az óvodáskorú gyermek *alapvető tevékenységének* tekintjük, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, amelynek megléte vagy hiánya jelentősen befolyásolja szellemi, szociális és fizikai fejlődését. Ezért a játék a gyermeki személyiség fejlesztésének alapvető eszköze.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A gyermek játéktevékenysége közben fokozatosan *megismeri* a környező világot, az emberi viszonylatokat. A gyermek játéka környezetét tükrözi, de átalakított formában, mivel saját emlékképei, érzelmei, ismeretei, vágyai is tükröződnek benne. A játék a világ megismerésének korai, gyakorlati, konkrét útja, amely megelőzi a valóság logikai, elméleti megismerését. Játék közben fejlődik a gyermek gondolkodása, akaratereje, testi ereje, fejlődnek képességei. Ugyanakkor a játék a gyermek által már elsajátított ismeretek ellenőrzésének, rögzítésének is eszköze. A *környezet megismerésére nevelés* során a játék azért is különösen fontos, mert benne megjelenhet a funkció-öröm, a belülről vezérelt, motivált öntevékenység.

A spontán élethelyzetek is szolgálhatnak örömforrásként. Ha valamit sikeresen elvégzett, azt a játékban megismételheti, újra átélheti. Öröm fakadhat az önként vállalt szabályok betartásából. Az öröm egyik legfőbb forrása az alkotás, a játék eredménye (egy szépen felépített vár, egy új játékeszköz elkészítése, a barkácsolás).

Az örömtől kívül a játékot tartalmának és formájának megfelelő (pl. értelmi, erkölcsi, esztétikai, egymás iránti, a szerepek átélésével kapcsolatos) más érzelmek is kísérik. Egyformán nagy a szerepük a gyermekek sokoldalú nevelésében.

A kisgyermek első valódi játszótársa a felnőtt. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, a szabad játékfolyamatba bevonható társ marad, illetve segítőtvé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad.

A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közti játékkapcsolatok kialakulását is. A gyermekek igénye szerint az *óvodapedagógus modell, játszótárs, ötletadó*. Fontos a buzdítás, az elismerés, a bemutatás, a magyarázat. A játék során kialakítható érzelmek függenek az óvodapedagógus irányító, vezető magatartásától. Egy-egy derűs pillanat, elismerő szó, néhány ötlet új lendületet adhat a megakadó játéknak. Az elért eredmény reális, előremutató értékelése növeli a gyermek igény szintjét, fokozza a teljesítmény pontosságát.

A játékeszköz használatára játék közben kell tanítani a gyermeket. A figyelemfelhívó eszközt tudatosan használjuk fel a játék irányítására, továbbfejlesztésére.

Nyugodt játék esetén az óvodapedagógus irányítása játékot szemlélő, követő legyen. Ne avatkozzon be indokolatlanul a gyermekek játékába. Beavatkozása akkor szükséges, ha a játék hevében nemkívánatos viselkedésformák jelennek meg, a gyermekek durvák egymáshoz, veszélyeztetik egymás testi épségét, játékát.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Fontosnak tartjuk a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

A gyermek megismerése legkönnyebben játékuken keresztül lehetséges. Az óvodapedagógus ismerje ennek módszereit.

A játék kiemelt jelentősége megmutatkozik óvodánk napirendjében, időbeosztásában is.

A játékirányítás általános elvei

- Az óvodapedagógus közvetett játékirányítását és a gyermek szabadságát biztosítjuk. A gyermek előzetes megfigyelésével, igényeihez szabott ötletekkel, a beavatkozás tapintatos formáival tesszük eredményesebbé a játékot.
- Az életszerűség. A játékhoz szükséges élményt cselekvés közben szerzett ismeretek nyújtják; ezek állandó bővítését mindig szem előtt tartjuk.
- A fokozatosság és következetesség elvét alkalmazzuk a játéktémák bővítésekor, mélyítésekor, amikor a csoport minél több tagját vonjuk be a játékba. Értsék meg a játék tartalmának minden részletét, örömmel játsszák.
- A folyamatosság elvét kétféleképpen érvényesítjük munkánk során:

Tágabb értelemben egy-egy játéktéma szerves egészként illeszkedik az óvodai nevelésbe (pl.: a postás játék a környezeti nevelés anyagába).

Szűkebb értelemben egy-egy játéktéma az egymást követő játékidőkben folytatódik; indokolt esetben ezt a játékfeltételek átalakításával oldjuk meg.

- A játék irányításának egysége azt jelenti számunkra, hogy a játékban kialakított szabályokat a délutáni játékidőben is be kell tartani.
- Egyéni bánásmódot alkalmazunk a játékban lemaradt, tétlenül csellengő gyermekek esetében.

Célunk:

hogy a mindennapok folyamatában a gyermek elemi szüksége, a játéki igény zavartalanul kielégüljön, eközben egyéni vágyai, ötletei kibontakozhassanak. Élményeit, tapasztalatait többször átélhesse. Minél sokrétűbb önálló tájékozódó tevékenységgé váljon a játék és a játékba integrált tanulás; segítségével minél pontosabbá váljék a gyermek által a valóságról alkotott kép.

Az óvónő általános feladatai:

- a játék feltételeinek megteremtése: megfelelő csoportlégkör, hely, idő, eszköz és élményszerzési lehetőségek biztosítása a különböző játékformákhoz;
- a játékfajta tartalmának a gyermekek személyiségét figyelembe vevő gazdagítása;
- az óvodapedagógus játékirányító szerepe.

A játék feltételeinek megteremtése

A nyugodt légkör biztosítása. A gyermek fejlődéséhez, így játékukhoz is elengedhetetlen a nyugodt légkör. Az óvodapedagógus támogatásával bátran, önállóan és kreatívan tudnak játszani. A nyugodt légkör kialakításához egyszerű, világos, kevés szabály és a gyermekek számára irányadó szokásrendszer kell. A nyugodt csoportélethez a gyermekekkel való egyéni, szoros érzelmi kapcsolat is elengedhetetlen.

Megfelelő hely. A csoportszobák adottságait figyelembe véve alakítjuk ki a különböző játékfajtákhoz szükséges helyet. Barkácsolásnak, konstruálásnak, ábrázolási tevékenységnek, természeti saroknak meghatározott helye van. Helyet biztosítunk az elmélyült bábozásnak, dramatizálásnak. A gyermekek, ha játékuk igényli, saját elképzelésük alapján, óvodapedagógusi segítséggel mozgásos és szerepjátékhoz egyaránt új játéktérületeket alakíthatnak ki. Az udvar játéklehetőségeit, helyeit tovább bővítjük.

Megfelelő idő. A gyermekek a napirendben az étkezésre, pihenésre, tisztálkodásra, kötött foglalkozásokra fenntartott időn kívül a legtöbb időt játékkal töltik. A kiscsoportos gyermekek lassabban melegednek bele a játékba, erre is hagyunk elég időt. A nagyobbak játéka hosszabb folyamat, egy-egy játék befejeződésére több idő kell. Lehetőséget adunk arra, hogy egy-egy játékot érdeklődésüktől függően akár több napig is játszhassanak. Az udvari játékokra minden évszakban megfelelő időt hagyunk.

Játékeszközök. Tudatosan választjuk meg a játékeszközöket, mert ezek nagymértékben befolyásolják a fejlesztési feladatok megvalósulását. Kiválasztásuk függ a korcsoporttól, összetételétől, a gyermekek érdeklődésétől, élményeitől. Az eszközök esztétikusak, balesetmentesek, lehetőleg jó minőségűek, egy részük készen vásárolt. Fontos, hogy rendelkezésre álljanak olyan anyagok, amelyekből a gyermekek egyre önállóbban hozhatnak létre saját elképzelésük alapján a játékhoz szükséges eszközöket. A kész játékokat fantáziájuknak megfelelően önállóan, több játékhoz használhatják.

A játékeszközök beszerzése folyamatos. Arra törekszünk, hogy minél több játékeszközünk természetes alapanyagú legyen. Létrehozunk egy „játékbankot”, melyben a különböző fejlesztő játékok megtalálhatók. Sok játékeszköz szükséges a mozgásos játékokhoz. Folyamatosan bővítjük az udvari élethez szükséges játékokat is. Szükség esetén tanácsot adunk a szülőknek a különböző játékeszközök szerepéről.

Élmény. Az óvoda nyújtson a gyermekek életkorának, érdeklődésének megfelelő mennyiségű és minőségű élményeket, és adjon lehetőséget ezek újabb és újabb átélésére. Játékukon keresztül és egyéni beszélgetésekből megismerjük a gyermekek egyéni jó és rossz élményeit, és ezek újra átélésére, kiélésére is lehetőséget adunk. Legyenek élményeik az egész csoporttal, az egész óvodával és a szülőkkel közösen is. Az élményszerzés lehet spontán vagy előre megtervezett. Nagyon fontos az egyszerű dolgok élményszerű átélése. Segítséget nyújtunk a szülőknek is a különböző élményszerzési lehetőségek megismerésében.

A játékfajták tartalmának a gyermekek személyiségét figyelembe vevő gazdagítása

A gyermek életében a játék is fejlődésen megy át, egyre magasabb szinten tükrözi a valóságot. Minden életkornak megvannak a maga játécai, de természetesen nem merev határokkal. Egyes játékformák rövidebb, mások hosszabb ideig uralkodnak a gyermekek játékkorszakaiban. Ezért a fejlődés ütemétől függően figyelembe kell vennünk az életkori sajátosságokat és megfelelő számú, fajtájú és minőségű játékeszközt kell biztosítanunk.

A játék tartalmának fokozatos gazdagodása tapasztalható a különböző korosztályokban. A játék tartalmát fokozatosan bővítjük ötletekkel, eszközökkel, játékirányítással.

1. Gyakorló játék

A mozgást gyakorló játékok meghatározott, önként felállított és vállalt szabályokat tartalmaznak. A gyakorló játék a gyermek legelső ismereteinek egyik forrása. A sikerélmény, amit a gyermek a gyakorló játékban ismételten átél, megelégedéssel tölti el, fejleszti biztonságérzetét, öntudatát („én”-jét). Mindig bonyolultabb feladatokra mer vállalkozni. Elegendő időt kell hagynunk a játékszerekkel való ismerkedésre.

3-4 éves korban

a gyakorló játék lényege valamilyen újszerű cselekvés ismételtetése, amely örömet okoz. Az ismétléses cselekvések (manipulálás) közben a gyermekek megismerkednek az anyagokkal, eszközökkel.

A hangok, szótagok, szavak, rövid mondatok és dallamok játékos szabály szerinti ismétlés útján válnak játékká. A ritmus és általában a hozzá kapcsolódó mozgás szerez örömet a gyermekeknek, ez készletti ismétlésre, gyakorlásra.

4-5-6 éves korban

új játékszer, eszköz használatának megismerése esetén figyelhető meg. Konstruáló és szerepjáték elemeként jelentkezhethet.

6-7-8 éves korban

tartósan csak akkor jelentkezik, ha a gyermek fejlődésében lemaradt, képességei fejletlenek, nem rendelkeznek elegendő tapasztalattal, élménnyel.

Az óvónő feladatai:

- megfelelő minőségű és mennyiségű eszközök biztosítása;
- nyugodt légkör biztosítása;
- elegendő hely kialakítása;
- megfelelő idő biztosítása;
- a gyermekek meghallgatása, biztatása verbális gyakorlójáték esetén;
- a játék tartalmának gazdagítása;
- közvetett és közvetlen játékirányítás.

2. Szerepjáték

Nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta.

A gyermekeket körülvevő társadalmi és természeti környezet egyaránt hat a szerepjáték témaválasztására, ami külön-külön és összefonódottan is tükröződhet a játékában. Témagazdagsága a környezet témagazdagságától függ.

Az óvodai élmények – a mese, elbeszélés, bábozás, a kötött foglalkozások tartalma, a foglalkozás eszközei, egyéb hatások – ösztönözhetik a gyermeket a szerepjátékokra. Ezek a hatások csak akkor lesznek játékok forrásai, ha lehetőséget teremtünk eljátszásukra. Ebben felhívó jellegüknél fogva legnagyobb szerepük az eszközöknek van.

A szerepjátékban a gyermekek valóságos közösségi életüket élik. Az érzelmileg közel álló felnőtteket és társakat utánozzák, közben új magatartásformákat sajátítanak el.

A változatos, sokszínű szerepjáték megteremtésének egyik döntő feltétele a megfelelő érzelmi hatásokkal kísért, változatos élmény; ösztönzője a kellemes élmény újból átélése. A játék kivitelezése az érzelem függvénye. A gyermek csak addig játszik valamilyen játékkal, amíg az érdekli. Elengedhetetlen szabály, hogy a gyermekek egymás játékát ne zavarják.

3-4 éves korban

a gyermekek elsajátítják és már betartják a játékszerekkel és az együttjátszással kapcsolatos egyszerű szabályokat. Szívesen játszanak egymás mellett vagy néhány gyermekből álló csoportban. Képesek egyszerű kapcsolatokat és cselekvéseket tartalmazó szerepjátékok kezdeményezésére és eljátszására, jellegzetes cselekvések, műveletek utánzására.

4-5-6 éves korban

kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együttjátszás igénye. A környezet jelenségeit, eseményeit beépítik játékukba. Képesek egyszerűbb közös játékok, szerepek kialakítására, a játékeszközök kiválasztására.

6-7-8 éves korban

képesek a játék közös megtervezésére, a szerepeket, játékszereket kiosztják. Játékhelyzeteket hoznak létre, melyek tükrözik a felnőttek tevékenységeit és kapcsolataikat tapasztalataik szerint. A játékszabályokat elfogadják és betartják. Képesek irányítani és alkalmazkodni játszótársaikhoz. A játszócsoporton belül szoros, tartós kapcsolat alakul ki a gyermekek között.

Az óvónő feladatai:

- megfelelő minőségű eszközök (melyek alkalmasak a szerepjátékhoz) biztosítása;
- nyugodt légkör biztosítása;
- megfelelő hely (pl.: konyha, babaszoba, stb.) kialakítása;
- elegendő idő biztosítása az elmélyült játékhoz;
- a játék tartalmának gazdagítása közvetett játékirányítással;
- a gyermekek életkorának, érdeklődésének megfelelő mennyiségű és minőségű élmények nyújtása.

3. Barkácsolás

A szerepjáték szerves részeként kezeljük. Barkácsolás során a gyermekek különböző szerszámokkal, eszközökkel kötetlen formában, önkéntes alapon, főleg saját elképzelésük alapján valamit létrehozhatnak.

A tevékenység közben hallott és használt fogalmak a barkácsolás hatására valóságos tartalommal gazdagodnak; fejlődik alkotóképességük, találékonyságuk. Minél nagyobb a várható sikerérzés, a gyermek annál nagyobb kitartást, türelmet tanúsít; a barkácsolás eredménye mély érzelmi hatást vált ki a gyermekből. Ez a tevékenység megismétlésére vagy továbbfejlesztésére ösztönzi.

A barkácsolás jelentősége abban rejlik, hogy a manuális tevékenység intenzívebb szellemi aktivitásra készíteti a gyermeket. Játékba iktatása eleinte csak egyszerűbb formákban lehetséges.

Óvodánkban állandó eszköztár és asztal van biztosítva a barkácsoláshoz.

3-4 éves korban

előkészítéseként az óvodapedagógus a gyermekek bevonásával végezze a játékeszközök javítását, kedvet ébresztő magyarázattal.

4-5-6 éves korban

a gyermekek segítenek az óvodapedagógusnak a játékok megjavításában. Egyszerű játékeszközöket készítenek, melyeket játékaikban felhasználnak.

6-7-8 éves korban

a szerepjáték és bábozás alkotórésze, eszköze. A gyermekek játékeszközöket készítenek, elvégzik a játékok egyszerű javítását.

Az óvónő feladatai:

- megfelelő mennyiségű és minőségű eszközök (tárgyak, anyagok, szerszámok) gyűjtése, biztosítása;
- szerszámok használatának tanítása;
- megfelelő, állandó hely kialakítása (a gyermekek számára elérhető eszközök);
- elegendő idő biztosítása a barkácsoláshoz;
- a barkácsoló játék tartalmának gazdagítása közvetett és közvetlen játékirányítással;
- a gyermekek életkorának, érdeklődésének megfelelő mennyiségű és minőségű élmények nyújtása.

4. Dramatizálás, bábozás

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek saját vagy irodalmi élményeiket szabadon választott, kötetlen módon játsszák el. Eszközök (jelmezek, kellékek) biztosításával adunk lehetőséget az önként vállalt szerep eljátszására.

A dramatizálás is, a bábjáték is alkalmat ad esztétikai élmények átélésére és cselekvő megjelenítésére. Bábozáskor a gyermek a szerepet a bábbal játssza el. Ennek nagy jelentősége van kettős arculatánál fogva: a bábjátékban a gyermek önmaga, de személyét a bábfigurára ruházza. Belső világának egyik legkifejezőbb eszköze, ezáltal eleveníti meg tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai és szociális élményeit. A bábok mögé bújva lehetőség van az önmegvalósításra. Forrásai: az óvodapedagógus bábjátéka, a gyermek bábjátéka, a gyermek bábkészítő tevékenysége és önálló játéka az így készült bábokkal.

A bábozás segítheti az óvodába való beilleszkedést és a különböző szociális problémák megoldását is egy-egy gyermeknél. Feloldja a gátlásos gyermekek szorongásait. Pozitívan hat a társas kapcsolatok alakulására. Bábozás közben alkalmazkodik, fejlődik emlékezete, fantáziája, beszéde, kez ügyessége.

3-4 éves korban

a gyermekek bábmozgatási kísérletei, hangutánzások. A csoportban legyenek az óvodapedagógus által gyakran használt bábok, amelyeket a gyermekek jól ismernek, közel állnak hozzájuk.

4-5-6 éves korban

bábok és paraván álljon a gyermekek számára mindig elérhető helyen. Önálló bábozásokat, egyszerű meséket, történeteket adnak elő a gyermekek.

6-7-8 éves korban

megjelennek az önálló bábozások. A gyermekek képesek mesék, történetek, saját élményeik eljátszására.

Az óvónő feladatai:

- megfelelő minőségű, méretű eszközök (bábparaván, bábok, jelmezek, kellékek, fejdíszek) biztosítása;
- a gyermekek ösztönzése a bábjátékra, dramatizálásra;
- eszközök használatának tanítása;
- nyugodt légkör, megfelelő hely kialakítása (a gyermekek számára elérhető eszközök);
- elegendő idő biztosítása bábozáshoz, dramatizáláshoz;
- a játék tartalmának gazdagítása közvetett játékirányítással;
- a gyermekek életkorának, érdeklődésének megfelelő mennyiségű és minőségű élmények nyújtása (óvónői bábjáték, bábszínházi előadások megtekintése, stb.);
- kultúrált viselkedési szokások kialakítása.

5. Építő, konstruáló játék

A gyermekek különböző játékszerekből, félkész anyagokból létrehozhatnak valamit saját elképzelésük alapján. A kezdeti spontán építést az alkotás öröme, képességeik tudata meghatározott céllá fejleszti. Arra törekszünk, hogy minden gyermek megtalálja a neki legmegfelelőbb játékelemeket, és képes legyen ezekkel elmélyülten játszani.

3-4 éves korban

összerakogató, összeszerelhető játékok használata egyéni elképzelések alapján. Spontán építések, melyekben az eszköz funkciója dominál.

4-5-6 éves korban

az építés, konstruálás gyakran a szerepjátékhoz kapcsolódik. Konstruáló és építő játékelemekből játékszereket készítenek.

6-7-8 éves korban

gyakran a szerepjátékhoz kapcsolódik, az élethelyzeteknek megfelelő tárgyakat építenek, szerelnek. Bonyolult alkotásokat hoznak létre a modell egyre pontosabb megközelítésével. Játékukban képesek a különböző anyagokat és eszközöket kombináltan alkalmazni.

Az óvónő feladatai:

- megfelelő mennyiségű-, minőségű-, méretű-, anyagú eszközök biztosítása, bővítése;
- nyugodt légkör, megfelelő hely kialakítása (a gyermekek számára elérhető építőjátékok);
- elegendő idő biztosítása az építő, konstruáló játékhoz;
- a játék tartalmának gazdagítása közvetett játékirányítással;
- a gyermekek életkorának, érdeklődésének megfelelő mennyiségű és minőségű élmények nyújtása;
- közös játék, kreatív együttműködés (pl.: egymás játékanak tiszteletben tartása) fejlesztése.

6. Szabályjáték

Lényege, hogy kiforrott szabályok szerint játsszák. A szabad elhatározás a szabály önkéntes vállalására vonatkozik. A játék komolysága a szabályok betartását jelenti.

Együttes cselekedtetés, együttes örömforrás. A játék során mindenkinek azonos magatartásbeli szabályokhoz kell igazodnia. A szabályok betartása a hely, idő betartását is jelenti (meghatározott területen, meghatározott ideig történik). Fontos szerepe van a játékvezetőnek (óvodapedagógus → gyermek); a játék sikere függ az óvodapedagógus irányító készségétől, leleményességétől. A szereplők kölcsönösen segítik egymást a cél elérésében (a játékfeladatok megoldásában); arra neveljük a gyermekeket, hogy örüljenek egymás sikerének is.

Két fajtája van:

- mozgásos játékok: dalos és mondókás népi játékok, fogócskák, körjátékok, labdajátékok, szembekötődik, versenyjátékok, stb.;
- értelemfejlesztő játékok: a megfigyelést, figyelmet, a gyors érzékelést, az ismeretet, a logikus gondolkodást fejlesztik; különböző társasjátékok, képes kirakók, dominók, memóriajátékok, kártyajátékok, nyelvi játékok, stb.

3-4 éves korban

egyszerű szabályú, a gyermek mozgásszükségletét kielégítő játékok. Tartalmuknál fogva közel állnak a gyermekekhez.

4-5-6 éves korban

alkalmazkodnak a szabályokhoz, figyelemmel kísérik betartásukat. A mozgásos szabályjátékokhoz az értelmi képességeket fejlesztő játékok kapcsolódnak.

6-7-8 éves korban

nagyobb ügyességet és értelmi erőfeszítést igénylő szabályjátékokat játszanak. A bonyolultabb szabályokat betartják, figyelmeztetik egymást betartásukra. Egészséges versengés alakul ki a gyermekek között.

Az óvónő feladatai:

- a csoport életkorának, a gyermekek egyéni képességeinek figyelembevételével megfelelő mennyiségű-, minőségű eszközök biztosítása, bővítése;
- nyugodt légkör, megfelelő hely kialakítása (a gyermekek számára elérhető játékok);
- elegendő idő biztosítása az elmélyült szabályjátékhoz;
- a játék tartalmának gazdagítása közvetett játékirányítással;
- a gyermekek életkorának, érdeklődésének megfelelő szabályjátékok tanítása;
- szabálytudat, gondolkodás fejlesztése, kitartásra, türelemre neveléssel a közös játék fejlesztése.

7. Fejlesztő játékok

Az óvodapedagógus által kezdeményezett játékok, amelyek részképességek hiányosságainak fejlesztésére szolgálnak. Kisebber gyermekeknél elsősorban mozgásos, később a finom mozgások, ill. az intellektuális képességek fejlesztésére irányuló játékok. Az óvodapedagógusnak ebben az esetben is biztosítani kell a gyermeknek a szabad választás jogát. A játéknak élményszerűnek kell lennie.

A fejlesztő játékok fajtái:

- mozgásfejlesztő játékok,
- beszédfejlesztő játékok,
- figyelmet és észlelést fejlesztő játékok,
- emlékezetet fejlesztő játékok,
- szociabilitást fejlesztő játékok.

Az óvónő feladatai:

- a csoport életkorának, a gyermekek egyéni képességeinek figyelembevételével megfelelő mennyiségű-, minőségű eszközök biztosítása, bővítése;
- nyugodt légkör, megfelelő hely és idő biztosítása;
- a gyermekek fejlettségének felmérése, nyomon követése;
- a gyermekek életkorának, érdeklődésének megfelelő fejlesztő játékok megszervezése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- játékokra a szerepjáték, a szabályjáték, a konstruáló játék jellemző;
- a játékszabályokat betartják, új szabályokat állítanak fel, képesek a játék vezetésére;
- aktívan részt vesznek az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban;
- játékokban kitartóak;
- egészséges versenyszellem alakul ki a gyermekek közt;
- bonyolult építményeket hoznak létre;
- szerepjátékok egyre jobban tükrözi a valóságot;
- képesek csoportban való játékokra, társaik javaslatait, ötleteit elfogadják;
- saját élményeiket eljátsszák;
- társas viselkedésükben megjelennek a mindennapokban elvárt viselkedési szabályok;
- olyan tulajdonságaik, magatartásformáik alakulnak ki, amelyek a későbbiekben meghatározzák személyiségüket;
- az ismert meséket, történeteket dramatizálják, bábozzák;
- önálló, kezdeményező megnyilvánulásaik vannak;
- vállalkoznak problémahelyzetek megoldására;
- változatos játéktevékenységek gyakorlásával fejlődik önismeretük.

III.3. JÁTÉKBA INTEGRÁLT TANULÁS

Az óvodapedagógus által *tudatosan megtervezett*, a gyermek számára érdekesen felajánlott megismerési tevékenység, mely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. A tanulást támogató környezet megteremtése során gyermekeink előzetes tapasztalataira, ismereteire építünk.

Óvodáskorban a *játék és a tanulás* teljes mértékben összekapcsolódik, a játék az óvodai tanulás legfontosabb színtere. A gyermekek a tevékenység során szerzett tapasztalatok, élmények feldolgozása alapján tanulnak, fejlődnek. Ebben a játék szerepe nagyon fontos, hiszen az kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenység. Játékon keresztül fejlődik legjobban a gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, gondolkodása.

A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés, tapasztalatszerzés és sokoldalú cselekedtetés nagyon fontos a gyermek fejlődése szempontjából. Nevelési folyamatunk alkalmas arra, hogy *spontán vagy irányított módon tanuljanak* a gyermekek. A tanulás kötött és kötetlen kezdeményezéseken, foglalkozásokon, beszélgetéseken, tapasztalatszerző megfigyeléseken, séták formájában a napi élet bármely mozzanatában megoldható - az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben.

A tanulási folyamatban a gyermekek örömmel és önként vegyenek részt. Legfontosabb feltétel a gyermekek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervüket foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásuknak erősítése. A követelményeket a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez kell mérni. A fejlődés eredményét az eltérő fejlődési ütem is befolyásolja. A tanulás irányítása során egyéni, fejlesztő értékeléssel segítjük a gyermeki személyiség kibontakozását.

A tanulás játéktevékenységekben érvényesül. Lehetséges formái:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása);
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a cselekvéses tanulás; a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.

Kulturális örökségünk beépül a tevékenységekben közvetített tartalmakba:

- játék, játékba integrált tanulás;
- a környezet megismerésére nevelés;
- mozgás;
- verselés, mesélés;
- ének, zene, énekes játék, gyermektánc;
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka;
- munka jellegű tevékenységek.

A tudás, a műveltség-tartalom koncentrikusan bővülve, egyénenként differenciáltan, az óvodapedagógus által céltudatosan tervezett és szervezett játék és tevékenységi formák során, *kötött és kötetlen* formában kerül feldolgozásra a gyermek érdeklődésének, aktivitásának figyelembe vételével. A témák feldolgozásának mélységét a gyermek pillanatnyi fejlettségi szintje határozza meg.

III.4. MOZGÁS

A mozgás a fejlődő gyermek természetes szükséglete és legtermészetesebb megnyilvánulási formája.

A gyermek mozgásán keresztül ismeri meg a világot, a nap folyamán „állandó mozgásban” van. A mozgás az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a gyermekek fejlődésében, hiszen e tevékenység által szereznek információt környezetükről.

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását, fejlesztik a testi képességeiket (pl.: erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség). Fontos szerepük van az *egészség megőrzésében*, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és *egészséges életmódra nevelés* hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akaratitényezőinek alakulását. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

A rendszeresen és kellemes légkörben végzett mozgás gyermekeink természetes igényévé válik, és beépül szokásrendszerükbe. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek jó közérzettel, jó hangulatban, érzelmileg motiváltan vegyenek részt a mozgásos feladatokban.

A mozgást nem szűkítjük le a testnevelés foglalkozások, énekes játékok körére, hiszen jelen van az óvodai élet minden területén.

Óvodai nevelésünk során a tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek minden nap - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

A *kötöttén szervezett* testnevelés foglalkozás a mozgásfejlesztés egyik szervezeti formája óvodánkban. Tartalma a természetes mozgások, mozgásos játékok, játékos mozgások, prevenciós gyakorlatok különböző formáit foglalja magába, melyeket tornaszerekkel, az udvari felszerelésekkel és a terepviszonyok adta lehetőségek kihasználásával valósítunk meg.

Célunk:

az egészséges életmódra nevelés, a növekedés elősegítése; a légző-, keringési-, csont és izomrendszer fejlődésének elősegítése, azok teljesítőképességének növelése, figyelemmel a mozgásfejlődés élettani lépcsőfokaira; a mozgástapasztalatok bővítése, a gyermekek fizikai erőnlétének, állóképességének, erejének, ügyességének, gyorsaságának fejlesztése, helyes testtartásuk alakítása.

Az óvónő feladatai:

- a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése, az egészséges életmód jó szokásainak alapozása, a gyermeki szükségletek kielégítése, az egészség óvása, védelme, esetleges hátrányok korrekciója;
- a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése;
- a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése;
- a mozgáskoordináció alakítása;
- a szem-, kéz-, láb koordinációjának fejlesztése;
- a nagymozgások, a rugalmasság, az egyensúly párhuzamos fejlesztése;
- a testrészek megismertetése, a testséma kialakítása;
- az egészséges versenyszellem alakítása, pozitív személyiség-tulajdonságok erősítése;

- kéziszer, tornaszerek használatának megismertetése;
- a gyermekek felkészítése (nagy csoportban) a kerületi sportnapra;
- sportolási lehetőségek biztosítása az óvodában pl.: futball, kosárlabda, kerékpározás, labdajátékok, stb..

A mozgásfejlesztés tartalma

Szabad, spontán mozgás:

Célunk a természetes mozgáskedv kielégítése.

A szabadon választott tevékenység közben feladatunk, hogy minden egyes gyermeknek biztosítsuk azt a mozgáslehetőséget, amit szervezete és idegrendszere igényel.

Mivel a gyermekek mozgásigénye különböző, fontosnak tartjuk, hogy az aktívabb mozgást igénylő és a nyugodt tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, tartsák tiszteletben egymás igényeit. Ehhez elengedhetetlennek tartjuk néhány alapvető szabály kialakítását, betartatását. Tapasztalataink alapján a megfelelő, nem túlzott szabályozásra a gyermekeknek is szükségük van.

A gyermekek napirendjét úgy alakítottuk ki, hogy egész nap biztosítsunk számukra megfelelő időt a mozgásos tevékenységek gyakorlására a csoportszobában és az udvaron egyaránt. A szabadidőben zajló mozgásos játékokban a gyermekek önként vesznek részt, önállóan választhatják meg játékukat és társaikat. Fontosnak tartjuk azonban egymás testi épségének megóvását és a balesetmentes eszközök, helyszínek megválasztását, biztosítását.

Óvodaudvarunk és tornatermünk jó lehetőséget nyújt a különféle mozgásformák gyakorlására. Nagy helyünk van az aktív mozgásra, melyet a gyermekek különböző terepeken végezhetnek.

Folyamatosan biztosítunk gyermekeinknek elegendő sport-, és játékeszközt (labda, kosárlabda-állvány, ugrókötel, karika, kerékpár, stb.) mozgásigényük szabadidőben történő kielégítéséhez. A csoportszobákban a nagymozgások fejlesztését segítik a beépített bordásfalak, mini trambulínok, stb.

Kötött testnevelés foglalkozás:

A kötötten szervezett foglalkozások tartalmát a természetes mozgások – mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, emelések, egyensúlyozások – alkotják.

A testnevelés szervezeten két formában van jelen óvodánkban:

- a mindennapokban: 15-20 percben, sok játékkal, a testnevelés foglalkozáson már kipróbált gyakorlatok, mozgásformák beiktatásával, pergő ritmusú, frissítő mozgással;
- a testnevelés foglalkozásokon.

A pozitív megerősítés, az óvodapedagógusi példaadó mozgásminta, a jókedvű mozgás dominál.

Amíg lehetőség van rá, a szabadban tornázunk.

A mindennapos testnevelés

Óvodai életünk szerves része. Ezt minden korcsoportban naponta kétszer (délelőtt és délután) 10-20 perces időtartammal szervezzük. E tevékenység napirendbe illesztését minden óvodapedagógus maga dönti el. Ha a körülmények engedik, ezt a tevékenységet is mindig a szabadban végezzük. A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják kiegészülve a gimnasztikai gyakorlatokkal. A játékokat céltudatosan a kötött foglalkozásokhoz és a korosztálynak megfelelően választjuk ki. Ha rendszeresen és megfelelően szervezzük ezt a tevékenységet, akkor a gyermekek örömmel vesznek részt, majd szokásukká is válik a mindennapi mozgás.

A testnevelés foglalkozás

Az óvodapedagógus által szervezett kötött tevékenység. A kötöttség természetesen nem jelent kényszert a gyermek számára. Különböző nehézségű, differenciált feladatok adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő mozgásos feladatot. Fontos szempontunk a foglalkozás szervezésénél, hogy a gyermekek a lehető legkevesebb várakozási idővel, folyamatosan mozoghassanak. A „hibákat” gyakorlatvégzés közben a helyes mozgás dicséretével, ill. tevőlegesen javítjuk. A jó hangulatot egyes gyakorlatok tempójának gyorsításával vagy lassításával is fenntartjuk. A hibajavítást tapintatosan végezzük. A bátortalanabb vagy ügyetlenebb gyermekeket mindig segítjük és vigyázunk arra, hogy ezek a gyermekek társaik előtt soha ne kerüljenek kedvezőtlen helyzetbe.

Differenciálunk az időtartamban, a mennyiségben, a tempóban és a minőségben egyaránt.

Az óvodás korban tervezhető jellegzetes tartalmak

3-4 éves korban

Gyakorolják a természetes *járást* különböző irányokba ütemre is, járjanak lábujjon.

Fussanak természetes módon kötetlenül különböző testhelyzetekből kiindulva, majd ugyanoda visszaérkezve. Fussanak akadályokon át, fussanak versenyt rövidtávon.

Fussanak, járjanak, álljanak meg, üljenek le jelre, irányításunknak megfelelően. Alakítsanak kört szőnyeg körül futkározás közben jelre.

Végezzenek egyszerű *gimnasztikai szabadgyakorlatokat* szalaggal, babzsákkal különféle testhelyzetekből (alap- és terpeszállás, guggolás, nyújtott- és terpeszülés, hason- és hanyattfekvés) és testtartásokból (kar-, törzs- és lábgyakorlatok kiinduló helyzete).

Csússzanak, kússzanak, másszanak talajon, kéziszerrel is. Bújjanak át különböző magasságú szer alatt. Másszanak át, fel és le vízszintesen elhelyezett tornaszereken. Guruljanak a test hossz tengelye körül.

Egyensúlyozzanak vonalak között járással, kúszva, mászva egyaránt, kéziszerekkel, rézsútosan elhelyezett szeren is.

Szökdeljenek különböző módon. Lépjenek és fussanak át 10 – 15 cm magas és 50 – 60 cm széles sávon helyből és nekifutással is.

Ismerkedjenek a labda fogásával, két kézzel történő tartásaival, gurításaival. Játsszanak a labdával szabadon is.

Játsszanak egyszerű utánzó szabályjátékokat.

4-5-6 éves korban

Gyakorolják a természetes *járást* párokban is különböző alakzatokban kartartások és lépések váltakoztatásával ütemezésre.

Fussanak kötetlenül különböző alakzatokban, versenyezzenek különböző kiinduló helyzetekből. *Fussanak* akadályokon át.

Végezzenek *gimnasztikai* szabad-, társas-, kézyszer- és padgyakorlatokat különféle változatos testhelyzetekből, testtartásokból.

Bújjanak át különböző magasságú szerek alatt csúszva, kúszva, mászva.

Másszanak át, fel és le változatosan felállított szerekre, majd ugorjanak le lábujjra érkezve. Csússzanak padon karhúzással és tolással.

Guruljanak a test hossz tengelye körül. Gyakorolják a gurulóátfordulást hajlított terpszállásból. Ismerkedjenek a kézállás előkészítő gyakorlataival.

Egyensúlyozzanak vonalon és rézsútosan elhelyezett szereken akadályok átlépésével.

Ugorjanak helyből távolba és magasba. Ugráljanak sorozatban 4-5 akadályon át.

Ismerkedjenek különböző dobóeszközökkel, azok használatával, fogásaival. Dobjanak célba egykezes felső dobással. Dobják föl és kapják el a labdát különféle testhelyzetekben, labdázzanak járás, futás közben.

Ismerjenek meg újabb szabályjátékokat.

6-7-8 éves korban

Végezzenek gimnasztikai szabad-, páros-, társas- és kézyszer-gyakorlatokat különféle testhelyzetekből, kiinduló helyzetekből.

Járjanak természetes módon irányváltásokkal, alakzatok kialakításával ütemre.

Végezzenek versenyszerűen futógyakorlatokat.

Másszanak akadályok leküzdésével, talicskázzanak combfogással. Guruljanak a test hossz tengelye körül magastartásba emelt karral, párosával is.

Gyakorolják a gurulóátfordulást változatos helyzetekből kiindulva. Próbálkozzanak a kézállással.

Egyensúlyozzanak szereken is nehezített feltételek mellett.

Végezzenek függő- és lengőgyakorlatokat, próbálkozzanak a „lajhármaszással”.

Végezzenek magas- és távolugrást nekifutásból, mélyugrást szerekről.

Gyakorolják a kétkezes alsó és felsődobást. Dobjanak távolba, célba. Vezessék a labdát járás és futás közben.

Játsszanak futó-, fogó-, és váltóverseny-játékokat.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermekek elsajátítják a természetes mozgások elemeit;
- növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik;
- növekszik mozgástapasztalatuk, szem-, kéz-, láb koordinációjuk;
- cselekvőképességük gyors, a mozgásban kitartóak;
- fejlődik tér- és időbeli tájékozódó képességük;
- betartják és követik az adott játékszabályokat, megértik az egyszerű vezényszavakat; képesek jelre mozgásukat változtatni;
- megismerik a testrészeket, kialakul testsémájuk;
- a tornaeszközöket rendeltetés szerint használják.

III.5. VERSELÉS, MESÉLÉS

Az óvodáskorú gyermek életkorának megfelelő irodalmi műfajok: a vers és a mese.

A verselés és mesélés élmény a kisgyermek számára. Az óvodás gyermeknek ez egy különös beszédhelyzet, amely erős, tartós önkéntelen figyelmet vált ki.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A mese és a vers a gyermek érzelmi - értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

Óvodánkban a mese, a vers nem „tananyag”. Bemutatása nem miniatűr „anyanyelvi óra”, hanem: az óvodai élet mindennapjait kitöltő és megszépítő szórakozás, multság, az egybehangelődés és az összetartozás eszköze, a társas érzelmek hagyományává alakított játékos megnyilvánulási formája az anyanyelv csiszolt formáival kitöltve.

Az irodalmi nevelés kiegészítéseként bábszínházi-, és színházi előadásokat szervezünk óvodánkban meghívott előadókkal.

Intézményünkben a nagycsoportos gyermekek bábszínházi előadásokra is járnak, alkalmanként bérletet is vesznek.

Vers

Az érzelmi biztonság megadásának és az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

Mese

A mese az egész napi óvodai zajban a csend szigete. Pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, segít az élmények feldolgozásában.

Életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. A mese tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett „intim” állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A mese az indulatok feldolgozására, belső képteremtésre tanít, megindítja a gyermek fantáziáját.

A mindennapos mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Óvodánkban sok népi, klasszikus és kortárs irodalmi művet ismernek meg a gyermekek.

Célunk:

a gyermekek életkorának megfelelő irodalmi élmények megújításával az irodalom iránti érdeklődés felkeltése, a könyv, a vers, a mese megszerettetése. Érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésük segítése, a pozitív személyiségjegyek megalapozása.

Az óvónő feladatai:

- a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása;
- a gyermekek megismertetése életkoruknak megfelelő magyar-, és külföldi alkotásokkal;
- a tevékenységekhez (verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás) szükséges feltételek (hely, idő, eszköz) biztosítása;
- a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése;
- olyan társas élmények biztosítása, melyek örömforrást jelentenek a gyermekek számára;
- a könyv iránti vonzódás kibontakoztatása, a könyvvel való helyes bánásmód elsajátíttatása;
- a színházi kulturált viselkedési szokások, magatartásformák elmélyítése.

Az óvodás korban tervezhető jellegzetes tartalmak

A felhasznált irodalmi anyagok igényes *összeállítása az óvodapedagógus feladata*. Csak művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét. Ezért fontosnak tartjuk, hogy a műválasztásban érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság.

Mivel óvodai nevelésünk tevékenységi kerete a *környezet megismerésére nevelés*, ezért ennek témaköréhez választjuk ki irodalmi nevelésünk anyagát.

Az óvodánkba kerülő 3-4 éves gyermek első igazi versélményei a mondókákhoz, mondókamesékhez tapadnak. A versanyagot népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze. A mesék közül

olyanokat választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érezhető, ritmikus ismétlődések jellemzik. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mivel a felnőtt életben, testmelegében, teljes biztonságérzetben hallgatják. Ezek a lovagoltató, tapsoltató, arcsimogató, mulattató, ujjszámoló, stb. mondókák jó szolgálatot tesznek a gyermekek óvodába való beszkoklásában is.

A gyermekek az óvodapedagógussal sokszor ismétlik a játékkal kísért mondókákat a spontán adódó helyzetekben. A népi mondókaanyag, a verses mesék továbbá az állatmesék változatos, gazdag világa, kiegészítve a gyermekeknek is író jeles szerzők rövid verseivel, történeteivel alkalmasak arra, hogy a gyermekek önmagukról és a környezetükről szerzett ismeretei gyarapodjanak.

Erre az időszakra tehető a gyermekek első igazi találkozása a könyvvel. A gyermekek kedvük szerint bármikor nézegethetik a színes képeskönyveket. A kicsiknél hetenként háromszor kezdeményezünk mesemondást, mondókázást, versmondást. Ezen kívül alkalomszerűen a gyermekek kérésére az óvodapedagógus többször is mesél, verset mond. Délután alvás előtt mesélünk, altató mondókákat mondunk a gyermekeknek. (Ez mindhárom korcsoportnál hagyomány.)

A 4-5-6 éves gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógus meséit. A mesék számukra már lehetnek többfázisú szerkezetű állatmesék, népmesék, novellisztikus – realiztikus mesék. Helyet kaphatnak még a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepelnek vidám, humoros versek, klasszikusok és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

A gyermekeknek szánt versanyag kapcsolódik a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához. Ezeket a környezetről, az időjárásról, az évszakokról, tárgyakról, állatokról szóló mondókákból, versekből válogatjuk. A gyermekeket hetente kétszer-háromszor is részt vehetnek irodalmi kezdeményezéseken, melyeket az óvodapedagógus szervez.

A mesemondás alkalmait mesehallgatásra utaló ismétlődő szokásokkal teremtjük meg, érzékeltetve, hogy a mesemondás a nap lényeges eleme, pl.: mesekuckó, mesetarisznya.

A gyermekek a verseket, meséket többször hallják, ismételtetik, így fejlődik az emlékezetük is. A megismert meséket az óvodapedagógus segítségével elbábozhatják, dramatizálhatják.

A 6-7-8 éves nagycsoportosoknál minden adódó alkalmat kihasználunk a kiolvasók, rigmusok ismételtetésére. Ez a kor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, a novellisztikus – realiztikus meséken át épülnek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, a folytatásokat napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyaga gazdagodik a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal, közmondásokkal, lírai versekkel. A kiválasztott versek, mesék a környezet megszerettetését, a néphagyomány-ápolást erősítik, az évszakok szépségét fejezik ki, érzelmeket keltenek. Kiszámolókkal, kiolvasókkal, mondókákkal gazdagodik a gyermekek mondóka repertoárja. A gyermekek szívesen ismételtetik az előző évben tanult verseket. Az óvodapedagógustól számos szép magyar verset is hallanak és tanulnak. A versek témaköre kiszélesedik, de a gyermekkor élményvilágára épül.

Sok új mesével ismerkednek meg. A hallott egyszerű meséket önállóan tudják dramatizálni, bábozni. Az óvodapedagógus – főleg a délutáni pihenés alatt – olvashat a gyermekeknek folytatásos mesét.

A gyermekek heti kétszer-háromszor részt vehetnek irodalmi kezdeményezéseken. Az óvodapedagógus meséjét végighallgatják, az irodalmi élményszerzés meghitt hangulatát nem zavarják.

Óvodánkban az irodalmi élmények kiegészítéséül szolgálnak a havonta egy-két alkalommal szervezett *zenei koncertek, színházi és bábszínházi előadások*. A nagycsoportos gyermekek ezen kívül a Marczibányi téri Művelődési házban szervezett bábszínházi előadásokat is gyakran látogatják. Ezek segítségével fejlődik a gyermekek művészi, esztétikai érzéke, ismerkednek az alkalomhoz illő kulturált viselkedési szokásokkal, magatartásformákkal és az ünnepi alkalomhoz illő öltözködéssel, megjelenéssel. Kulturális rendezvényeink örömteli maradandó élményt jelentenek gyermekeink számára.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat, mondókákat. Várják, igénylik a mesehallgatást. Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak;
- tudnak meséket, történeteket kitalálni, és azt mozgással megjeleníteni, kifejezni;
- ismerik a mesekönyveket, kialakul igényük a könyv tisztelete iránt, azokat szívesen forgatják;
- a mese, vers hatása megjelenik játékaikban, rajzaikban, beszédükben;
- kialakul belső képalakítási képességük, ami az olvasás alapja;
- a gyermekek ismerik és betartják a kulturált viselkedési szokásokat, magatartásformákat a színházban.

III.6. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Óvodánkban az ének-zenei nevelés során a *mondókákat* és az *énekes játékokat* a magyar gyermekjáték-hagyomány anyagából merítjük. Felhasználunk még művészi értékű, *népzenei* sajátosságokra épülő komponált gyermekdalokat, hallgatunk klasszikus zenét is. Fontosnak tartjuk a mondókák és kiolvasók tanítását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközzel szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A *környezet hangjainak* megfigyelése, az éneklés, a népi gyermekdalok, énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak, felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

A zenei élmény sajátos eszköz a környezet megismeréséhez. A zöreje és a zenei hangok felfogása, a *hangszerek megismerése*, megszólaltatása differenciált megfigyelésre szoktat, új ismereteket nyújt. Énekléskor, zenéléskor, zeneművek hallgatásakor a gyermek újfajta kapcsolatba kerül a cselekménnyel, társával, környezetével.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a *dallam, a ritmus, a mozgás* szépségét, a közös éneklés örömet.

A népdalok éneklése a gyermeki *néptáncok és népi játékok a hagyományok* megismerését, továbbélését segítik.

Ének-zenei nevelésünk anyagát gondosan válogatjuk össze az életkori sajátosságok és a gyermekek képességeinek figyelembe vételével, a következő *szempontok szerint*:

- a gyermekek által tisztán kiénekelhető hangterjedelem;
- az aktuális érzelmi állapot;
- a játékszabályok áttekinthetősége;
- a táncos mozgások, a térformák és a mozgásanyag változatossága.

Az óvodapedagógus teret, lehetőséget teremt a gyermek zenei önkifejezés-módjának gyakorlására. A tanult mondókák, dalok, mozgáselemek gyakorlása mellett segíti az egyéni improvizációs megnyilvánulásokat szövegben, dalban, ritmikus mozgásban.

A zenei nevelés hatására fejlődnek a gyermekek értelmi képességei is. A figyelem időtartama és tartóssága a gyermek életkorától, a zenei anyagtól, a játékformától és a változatos módszerektől függ.

A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

A gyermek a zene hatására érzelmileg kiegyensúlyozottá válik. A zene oldja belső feszültségét, hangulatát sokféleképpen befolyásolja. Különböző érzelmeket kelt, miáltal a gyermek érzelmvilága színesebbé, változatosabbá, elmélyültté válik. Játék közben biztonságérzete erősödik, alkalmazkodó képessége fejlődik. Megtanulja játék közben mimikáival, gesztussal kifejezni érzéseit. Szerepvállaláskor a lényeges mozdulatokat kiemeli, önmaga formálja meg. A játékhelyzetekben barátságok szövődnek, énekléskor az egyén és a csoport viszonya is új értelmet kap.

Célunk:

a zene iránti érdeklődés felkeltése, zenét kedvelő, zeneszerető gyermekek nevelése, a zenei képességek, készségek kibontakoztatása, a néphagyomány ápolása, élménynyújtás az énekes játékokon és közös éneklésen keresztül, a gyermekek zenei ízlésének és esztétikai fogékonyságának megalapozása.

Az óvónő feladatai:

- a zenei tevékenység szervezeti formáinak biztosítása, a feltételek (hely, idő, eszköz) megteremtése;
- a felhasznált zenei anyag igényes válogatása az életkori sajátosságok és a csoport képességszintjének figyelembe vételével;
- a zenehallgatási anyag megválasztásánál a gyermekek hovatartozásának figyelembe vétele;
- a gyermek hallásának, ritmusérzékének, észlelési készségének, zenei emlékezetének, valamint spontán alkotókedvének fejlesztése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás formálása táncos játékokkal, néptáncsal;
- az énekes gyermekjátékok megszerettetésével, népdalok és alkalmi dalok ismeretével a zenei anyanyelv megalapozása, a néphagyomány ápolása;
- zenei élmények nyújtásával tiszta, szép, önálló éneklésre ösztönzés.

Az óvodás korban tervezhető jellegzetes tartalmak

3-4 éves korban

tanuljanak meg 5-7 mondókát, ölbeli játékot és 10-12 énekes játékot, 2-3 műdalt. A gyermekek játék közben közvetve szerzik meg a zenei készségeket és ismerik meg az alapfogalmakat.

Tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókázni, énekelni.

Ismerjék fel a magasabb és mélyebb hangokat beszéden, éneken, hangszeren.

Játékos mozdulatokkal érzékeljék az egyenletes lüktetést, használjanak egyszerű ritmusjátékos hangszereket.

Az óvodapedagógus énekelgessen sokat a gyermekek közt és keltse fel érdeklődésüket a zenehallgatás iránt.

4-5-6 éves korban

a gyermekek énekelgessenek 4-8 motívumokból álló énekes játékokat, népdalokat, műdalokat. Tanuljanak 6-8 új mondókát és 12-15 gyermekdalt.

A körjátékok közül már nehezebbeket is válogathatunk (szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító stb.).

A tiszta éneklés érdekében énekeljenek önállóan.

Énekeljenek egyénileg és kisebb csoportokban halkabban és hangosabban, magasabban és mélyebben.

Érezzék az egyenletes lüktetést, a dalok, mondókák ritmusát.

Énekeljenek vissza szöveges motívumokat.

Használjanak többféle ritmushangszert (pl.: dob, cintányér, csengő, háromszög, stb.).

Halljanak meg finomabb hangszínek közötti különbséget különböző zörejekben, beszéden, zenei hangokon.

Zenehallgatásban magyar és más népek dalai, hangszeres műzene is szerepeljen.

Egyszerűbb játékos mozgásokat, táncos jellegű mozdulatokat egyöntetűen, esztétikusan végezzenek.

6-7-8 éves korban

a gyermekek tanuljanak meg 6-8 új mondókát és 15-18 énekes játékot, valamint 4-5 alkalomhoz illő műdalt. Olyan dalokat válogatunk, melyekben már szünet és szinkópa is előfordul.

Bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat is tervezünk.

Gyakran énekeljenek egyénileg a tiszta éneklés érdekében. A zenei neveléssel megvalósítható képességfejlesztés mellett a legfontosabb, hogy a gyermekek örömmel, érzelmi gazdagsággal, lehetőleg tisztán énekeljenek.

Tudják megkülönböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát és kapcsolják össze ezeket.

Ismerjék a halk-hangos, gyors-lassú, magas-mély közötti különbséget, más fogalompárokkal összekötve, énekes gyakorlatban.

Próbálják felismerni a dallamokat jellegzetes kezdő-, sajátos belső- vagy zárómotívumáról, ritmusáról.

Találjanak ki dallamokat mondókákhoz, játékos mozdulatokat énekekhez.

Játsszanak felelgetős játékokat, dallambújtatást, ritmusvisszhang játékot.

Fejlődjön esztétikus mozgásuk bonyolultabb táncos mozgások (különböző térformákban), néptánc gyakorlásával.

Használjanak sokféle hangszert, ismerjék ezek neveit (pl.: zörgő dob, köcsögduda, csengő, triangulum, stb.).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- tudnak természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani;
- érzik az egyenletes lüktetést, a dalok ritmusát, ezeket kifejezik cselekvésekkel is;
- tudnak egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással;
- képesek kitalálni dallamhoz mozgást, játékot, próbálkoznak dallamrögtönzéssel;
- ismernek néhány térforma-alakítási lehetőséget (kör, csigavonal);
- dallamotívum alapján felismernek ismert dalt, néhány természeti környezetbeli hangot (zenei és zörejhangot) és hangszerek hangját;
- képesek dallamot visszaénekelni, felelgetős dalt társsal, csoporttal elénekelni;
- megkülönböztetik a zenei fogalom párokat;
- törekednek a tiszta éneklésre;
- ismernek alkalmi dalokat ünnepkörökhöz kapcsolódva;
- ismernek népdalokat, néptáncokat ünnepkörökhöz, évszakokhoz kapcsolódva;
- gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni, élvezettel figyelnek a zenehallgatáskor.

III.7. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület, a komplex esztétikai nevelés része. Magában foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, képalakítást, a konstruálást, kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést és környezetalakítást.

A vizuális nevelés a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi, plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja, kialakítja bennük az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet; gazdagítja élmény- és fantáziavilágukat, annak képi kifejezését. Az építő, ábrázoló, alakító tevékenység segíti a gyermekek téri, formai és színképzeteinek kialakulását, gazdagodását; elősegíti a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi alkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódás és értékelő-képesség alakulását. Megismerteti a gyermekeket a különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelemeivel. Fejleszti az eszközök használatának szokásait.

Ábrázoló tevékenységre az egész nap folyamán biztosítunk teret és lehetőséget. Magát a tevékenységet és annak örömet tartjuk fontosnak, valamint az igény kialakítását az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az ábrázoló tevékenységek az óvodapedagógus által biztosított feltételekkel, az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A vizuális nevelés során a gyermekek a családban és az óvodában szerzett ismereteiket, élményeiket, megfigyeléseiket jelenítik meg munkáikban az ábrázolás különböző technikáival (festés, mintázás, stb.), és eszközeivel, ezért a vizuális nevelés szorosan kapcsolódik szinte valamennyi tevékenységi területéhez.

A vizuális nevelés alkalmával a környezet megismerésére nevelés témáinak figyelembevételével, a témához kapcsolódó munkát készítünk (pl.: ősszel faleveleket, télen havas képeket, stb.) különböző technikai eljárásokkal. Ünnepeink alkalmával az ünnephez illő ajándékot készítünk a gyermekekkel, amivel szüleiket lepik meg.

Az óvoda épített és tárgyi környezete, díszítése, szemléltető eszközei a foglalkozásokkal képezik a vizuális nevelés hatásrendszerét.

Célunk:

gyermekeink élmény- és fantáziavilágának gazdagítása, a vizuális észlelés, emlékezet, képzelet, a vizuális gondolkodás alapozása. Esztétikai érzékenységüknek, szép iránti nyitottságuknak, igényességüknek alakítása.

Az óvónő feladatai:

A 3-8 éves gyermek zavartalan és sokrétű tevékenységéhez szükséges külső feltételek (hely, idő, eszköz) mindenkor maximális biztosításával:

- megismerteti a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival;
- a gyermekek környezet, esztétika, művészetek iránti fogékonyságának, igényességének megalapozása, alakítása;
- az életkornak megfelelő vizuális tapasztalatok nyújtása, a vizuális megértés, befogadás alapozása;
- a különböző technikák, anyagok megismertetésével, alkalmazásával, élménynyújtással az ábrázoláshoz szükséges pozitív viszony kialakítása;
- a gyermekek kézügyességének, vizuális alkotókészségének fejlesztése;
- szín- és formaviláguk, formaábrázolásuk gazdagítása, ízlésformálás;
- képző-, népművészeti alkotások megtekintésével, értelmezésével a művészeti látás képességének fejlesztése, a művészetek iránti igény megalapozása;
- önálló és csoportos alkotásra ösztönzés.

Az óvodás korban tervezhető jellegzetes tartalmak

3-4 éves korban

megismertetjük a gyermekeket a különböző anyagokkal, azok tulajdonságaival, eszközökkel, helyes használatukkal, technikákkal közvetlen tapasztalat útján, tevékenység közben. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket minél több technikával megismertessük, kialakítsuk az ábrázolásnál szükséges egészségügyi szokásokat (pl. ruha ujjának feltűrése, kézmosás a munka befejezése után, stb.).

Képalakítás:

firkálgatás, rajzolgatás vastag ceruzával, zsírkrétával különböző formájú, nagyságú, változatos anyagú papírra. Rajzolás nagyobb felületre: homokba pálcával, táblára, aszfaltra krétával, földre tett csomagolópapírra, stb..

Plasztikai munkák:

tevékenykedés, gyurkálgatás közben ismerkedés az anyagokkal: homok, gyurma, agyag. Képkészítés agyaglapba karcolással, nyomattal. Az anyagok formálásának próbálgatása: nyomkodva, ütögetve, gömbölyítve, sodorva. Technikákkal való ismerkedés.

Festés:

vastag ecsettel különböző formák festése. Ujjnyomok, tenyérynymat készítése tempera-kikeveréssel. Nyomdázás dugóval, krumpliduccal.

Építés:

különböző formák (játékok, tárgyak) rakosgatása, sorakoztatása. Különféle anyagokból tárgyak, elemek felhasználásával térbeli alakzatok építése.

4-5-6 éves korban

az alkotó, alakító tevékenységek bővítése; élményekhez kapcsolódó témák megjelenítése; technikák bővítése, gyakorlása.

Képalakítás, rajzolás:

az udvaron, aszfalton, táblán nagy méretben is: bottal, krétával. Rajzolás színes ceruzával, zsírkrétával, filctollal, rostirónnal, tussal különböző anyagú és nagyságú papírra. Emberalak, környezet, tárgyak rajzolása saját elképzelés alapján. Mese, vers megjelenítése. Képalakítás termésekből, fonalból, textilből, stb.; vegyes technikák alkalmazása.

Kézimunka:

tépéssel kialakított papírfoltok ragasztása. Vágás, helyes ollóhasználat. Fűzés, tépés, hajtogatás, karcolás, fonás, szövés, stb.. Ismerkedés az új technikákkal, alkalmazásuk gyakorlása.

Plasztikai munkák:

emberalakok, állatfigurák mintázása, díszítése különböző technikákkal. Sodrás, gömbölyítés, stb., főbb részformák érzékeltetése.

Festés:

ecsettel (vékonyabb), temperával, gombfestékekkel saját elképzelés alapján, egyénileg választott színekkel, sokféle alakú, méretű, színű papír használatával. Nyomdázás.

Építés:

különféle anyagokból, tárgyakból építmények, formacsoportok alakítása (várépítés).

Díszítés:

színek ritmikus váltakozásával sokféle forma, kép díszítése.

Műalkotások:

épületek, szobrok megnézése; reprodukciók.

6-7-8 éves korban

technikai megoldások gazdagítása, eszközök, témák bővítése. Rajzpályázatokra alkotások készítése.

Képalakítás:

kollektív alkotások készítése. Biztosítani kell a lehetőséget arra, hogy a gyermekek ugyanazt a témát tetszés szerinti technikával valósítsák meg.

Rajzolás:

nagy méretben, együtt is földre, aszfaltra, homokban, papírra; élmények, emlékezet alapján, elképzelés szerint, változatos eszközökkel. A rajzolt formák gazdagítása, díszítése. Mesék, történetek elképzelése, képi ábrázolása.

Festés:

gombfestékkel, temperával, keveréssel előállított színekkel. Változatos technikák alkalmazása: vizes alapra történő festés, vegyes technika; zsírkréta + gombfesték, viaszkarcc, különféle lenyomatok készítése. Rajzkiegészítés, leporelló készítése kivágott képekből.

Plasztikai munkák:

emberalakok, állatok, tárgyak mintázása, részletek kiemelésével. Játékok, bábok készítése konstruáló, szerkesztő munkával: fonással, szövással, stb.. Varrás: tű használatának megismerése, le-fel öltögetés, szegőöltés. Ajándékkészítés változatos módon, vegyes technikák alkalmazásával.

Építés:

udvari játékok során nagy térbeli alakzatok létrehozása. Az óvodapedagógus vezetésével meseszínhely, színpad, stb. építése. Térbeli tapasztalatok és megfigyelések; térbeli építések.

Műalkotásokkal való találkozás:

együttes gyönyörködés műalkotásokban (épület, szobor). A környezetben található esztétikus jelenségek megfigyelése (táj, növény, stb.). Művészeti albumok nézegetése; múzeumok, kiállítások, óvodagalériák látogatása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- szívesen, örömmel tevékenykednek az ábrázolás eszközeivel; élményeik, elképzeléseik, képzeletük megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit;
- színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket; munkáik kifejezők, gazdag szín- és formavilág jellemzi őket;

- formaábrázolásuk változatos; képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat;
- emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, a legegyszerűbb mozgások jelzése is;
- tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján, megfigyelések felhasználásával;
- önállóan és csoportosan is készítenek egyszerű játékokat, kellékeket;
- az ismert technikákat magabiztosan és önállóan alkalmazzák, önállóan díszítenek tárgyakat is;
- szívesen vesznek részt környezetük szépítésében;
- a közös munkák értékelése során saját műveikkel és a műalkotásokkal kapcsolatban szóbeli véleményt nyilvánítanak.

V.6. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőttek által végzett munkacselekvéseket játékában utánozza. Mozgatója a gyermek aktivitási vágya és a felnőtt megerősítő, dicsérő értékelése.

A játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehetőség a munkavégzésre. A gyermek kezdetben önmagáért, saját szükségletei kielégítéséért „dolgozik” az óvodapedagógus közreműködésével, később szívesen végez munkát társaiért is.

A munka az óvodáskor végéig *játékos jellegű* marad.

Óvodánkban minden olyan munkát elvégezhet a gyermek, amihez kedve van és testi épsége veszélyeztetése nélkül képes azt megvalósítani.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezi a munkatevékenységet, mint a játékot, ha örökös tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét.

A gyermekek munka jellegű tevékenysége a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakításának lehetősége; a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze; a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Munkavégzés közben a gyermek megfigyeléseket végez, tapasztalatokat, ismereteket szerez természeti és társadalmi környezetéről. A munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

Óvodánkban ezért fontosnak tartjuk, hogy:

- a munkavégzés során biztosítsuk a teljes önállóságot;
- a munkatevékenység önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen – önként végzett aktív tevékenység;
- a munkavégzés rendszeres és folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba;
- a gyermek tanuljon meg önállóan dönteni, feladatait a többiekkel megosztani;
- tanulja meg a munkavégzés pontos menetét;
- becsülje meg a gyermek mások munkáját;

- a munka jellegű tevékenységek megszervezésénél figyelembe kell venni a csoport összetételét (életkor, fejlettségi szint) és, hogy minden gyermeknek legyen feladata, de ne terheljük túl őket.

Óvodánkban év elején az óvodapedagógus igyekszik megismerni az óvodába lépő gyermekek önkiszolgálási szintjét, a szülőket pedig ösztönzi arra, hogy a gyermekek otthon is gyakorolják az önkiszolgálást és a családért végezhető munka jellegű tevékenységeket.

Az óvodapedagógus fokozatosan megmutatja a munkafogásokat is, és ösztönzi a gyermekeket a felnőttel való közös munkavállalásra. Példát mutat a munkához való viszonyában, kiemeli az emberi munka jelentőségét, az alkotás szépségét. Figyelembe veszi a gyermekek fejlettségi szintjét, teherbírását, és lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermekek önkéntesen, kedvük és képességük szerint végezhesék a munkatevékenységet.

Az óvodapedagógus arra törekszik, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, ezért ösztönzi a gyermekeket a munkára, és mindig értékeli azt. Az önálló munkavégzéssel módot ad arra, hogy a gyermekek a szükséges készségeket elsajátítsák, gyakorolják, lássák munkájuk célját, hasznosságát. Igyekszik elérni, hogy a gátlásos, visszahúzódó gyermekek is bekapcsolódjanak a közös munkába, és segíti a baráti kapcsolatok alakulását. Folyamatosan biztosítja a feltételeket, a munkatevékenységekhez szükséges, a gyermekek számára megfelelő (gyermekméretű) munkaeszközöket, megfelelő légkört és elegendő időt.

Célunk:

a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyekkel a gyermekek képesek saját szükségleteik kielégítésére és a közösségben adódó, együttműködést kívánó feladatok elvégzésére.

Az óvónő feladatai:

- a különböző munka jellegű tevékenységek tudatos tervezése, szervezése és azok feltételeinek biztosítása;
- a gyermekekkel való együttműködés és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magukhoz mérten fejlesztő értékelésük;
- munkafajták megismertetése, fokozatos bevezetése;
- a család és az óvoda munkával kapcsolatos elvárásának közelítése;
- a munkában vállalt önkéntesség és a közösség érdekében végezhető tevékenység örömeinek érzékeltetése;
- baráti, egymást segítő kapcsolatok kialakulásának segítése, támogatása;
- munkamegosztásra nevelés;
- munka során a meglévő tapasztalatok erősítése, újakkal való bővítése;
- a munka megbecsülésére nevelés;
- a felelősségérzet alapozása, kitartásra, kötelezettségvállalásra nevelés;
- jártasságok alakítása eszközök, szerszámok használatában.

Az óvodás korban tervezhető jellegzetes tartalmak

Önkiszolgálás

A gyermekek magukkal kapcsolatos tevékenysége. Elvégzését nem kötjük életkorhoz, mivel az egész óvodai életet végigkíséri, de fokozatosan elvárjuk az öntevékeny részvételt, majd a teljes önállóságot minden gyermektől, saját fejlődési ütemében.

Az önkiszolgálás fejleszti a gyermekek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát. Megjelenik az étkezésben, öltözködésben, testápolásban. Fontos, hogy az óvodapedagógus teremtsen olyan feltételeket, hogy a gyermekekben kialakuljon az igény az esztétikus, tiszta, rendezett külső és környezet iránt.

A közösségért végzett tevékenységformák

Naposi munka

A naposság közösségi megbízatás. A naposi funkció gyakorlása során a gyermekek olyan munkát végeznek, amely nélkülözhetetlen a csoport életrendjében (asztalok megterítése, leszedése, ételek kiosztása, óvodapedagógustól kapott megbízatások, stb.). A naposi munkát középső csoporttól vezetjük be.

4-5-6 éves korban

a naposság kiválasztásában az öntevékenység dominál. A jelképek (kötény, napostábla) nemcsak a megbízást és a feladatvállalást jelzik, hanem vonzóvá is teszik a tevékeniséget, ezért a gyermekek büszkén és örömmel, sikeresen teljesítik azt.

A 4-5-6 éves gyermekek közösségi kapcsolatait jól fejleszti a naposi munka, amit akkor célszerű bevezetni (folyamatosan), ha a gyermekek már készség szinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti.

Az óvodapedagógus alakítja ki a naposi munka szokásrendjét, határozza meg a naposok feladatait.

6-7-8 éves korban

minden csoportban kialakítják a naposok kiválasztásának rendszerét (pl. ülésrend, névsor vagy más szerint).

A 6-7-8 éves gyermekek már önállóan végzik a naposi munkát. Ízlésesen, esztétikusan terítnek, étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent helyre tesznek.

A naposok feladata bővíülhet az asztal letörlésével, eszközök elővételével és elrakásával, locsolással, állatetetéssel, kicsiknek való segítséggel.

A mindennapi étellel kapcsolatos állandó és alkalomszerű munkák

Az alkalomszerű munkák a gyermekek önállóságához, képességeihez, neveltségi szintjéhez igazodnak. Lehetnek a csoporton belül és kívül végzett feladatok is.

3-4 éves korban

szabályosan ismétlődő mindennapi munka az udvar- és a teremrendezés, amiben a gyermekek erejükhez mérten vesznek részt. Az öltöző és a mosdó rendjére az óvodapedagógus és a dajka segítségével ügyelnek a gyermekek.

Az alkalomszerű munkához tartozik még a játékjavítás megfigyelése, egyszerű megbízatások önkéntesség alapján, ünnepi készülődésben való segítség.

4-5-6 éves korban

alkalomszerű ismétlődő munka a játékok elrakása, a csoportszoba átrendezése, eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzése. Egyszerűbb javításokat is elvégezhetnek a gyermekek a játékokon, az óvodapedagógussal díszíthetik a csoportszobát és segíthetnek a kisebbeknek. Ezeket a munkákat a gyermekek együtt végzik a többiekkel. Egyéni megbízásokat is teljesíthetnek önkéntesség alapján (pl.üzenetek átadása).

6-7-8 éves korban

a gyermekek részt vesznek a terem- és udvarrendezésben, teremdíszítésben. A gyermekek már képesek a terem, a mosdó és az öltöző rendjének megőrzésére és a játékok egyszerű javítására is. A nagyok segíthetnek a kisebbeknek pl. öltözködésben.

Az alkalomszerű munkákat a gyermekek önálló vállalkozás alapján végezhetik. Gyakori dicsérettel, elismeréssel igyekszünk elérni, hogy nagycsoportban már mindenki szívesen vegyen részt a munkákban.

A nagyok önállóan végezhetnek környezetszépítő munkát, játékok tisztítását, házimunka jellegű tevékenységeket (pl. étkezés utáni söprés, süteménykészítés, takarítás, stb.). Minden olyan munkában segíthetnek, ahol erre szükség van. Ezek a munkák az óvodapedagógustól és a csoport szokásaitól függenek.

Élő környezet rendszeres ápolása (növény- és állatgondozás)

A növények és kisállatok gondozásával a gyermekek ezek életfeltételeinek megteremtéséhez járulnak hozzá (ültetés, öntözés, etetés, stb.), miközben átélik és megfigyelik a közreműködésük nyomán létrejövő változásokat.

A növény- és állatgondozás az udvaron és a csoportszobában egyaránt folyhat. Udvarunkon ki veteményes kert is van, ahol a gyermekek az évszakoknak megfelelően ismerkedhetnek a kerti munkákkal. Udvarrészeinken madáretetők vannak, melyeket a gyermekek töltenek fel madáreledellel. Minden szobában található élősarok, ahol csíráztatásra, faág-hajtatásra, termések gyűjtésére, esetleg hal etetésre nyílik lehetőség.

3-4 éves korban

a gyermek az óvodapedagógust figyelve, segítségével részt vehetnek a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkák közül megfigyelhetik a veteményezést, a növények öntözését. Segíthetnek a rügyeztetés, csíráztatás előkészítésében. Erejükhez mérten részt vehetnek termések, falevelek gyűjtésében elszállításában.

4-5-6 éves korban

a nagyobb gyermekeket a lehetőségnek megfelelően már fokozottabban be lehet vonni a növény- és állatgondozásba. Az évszakoknak megfelelően közreműködhetnek az élősarok gondozásában, a kerti munkában, az óvodaudvar tisztántartásában. Megismerkedhetnek egyes munkafolyamatokkal (ültetés, vetés, locsolás, kapálás, gyomlálás, etetés, itatás), és az óvodapedagógus segítségével el is végezhetik azokat. Ha van gondozhatnak az óvodapedagógus segítségével akváriumban élő halakat, készíthetnek madáretkeket a madáretetőkbe. Ősszel önállóan gyűjthetnek terméseket, leveleket. A gyermekméretű kerti szerszámok használatával is megismerkedhetnek, csíráztathatnak, stb..

6-7-8 éves korban

az óvodapedagógus úgy alakítja a növény- és állatgondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan elvégezni.

A gyermekméretű kerti szerszámokat már önállóan használhatják. Az óvodánk udvarán kialakított veteményes- és virágos kert folyamatos munkát igényel a gyermekektől, az ültetéstől a betakarításig, ezért fontos a munkamegosztás. Minden évszakban segíthetnek a járdák, utak és a kert tisztításában, szépítésében.

Az élősarokban is megfigyelhetik a változásokat, önállóan gondozhatják az itt található növényeket, ültethetnek, csíráztathatnak.

Lehetőség szerint minden évben szüretelni visszük a középső és nagy csoportos gyermekeket. A gyümölcs leszedése után segíthetnek a gyümölcs feldolgozásában is (pl. gyümölcssaláta, befőtt, kompót készítése).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- a gyermekek a rájuk bízott feladatot, munkát önállóan, szívesen végzik;
- figyelnek saját maguk és környezetük tisztaságára, rendezettségére;
- önállóan és igényesen végzik a naposi munkát;
- az egyéni megbízásokat örömmel és pontosan teljesítik;
- szívesen segítenek a kisebbeknek, a rászorulóknak;
- a környezetükben élő növényeket, állatokat óvják, gondozzák;
- megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, elemi fokon tapasztalatokat szereznek a munkavégzésről, annak célszerű sorrendjéről;
- a munka elvégzésére irányuló törekvésük kitartó; türelmesek lesznek, fejlődik önbizalmuk, felelősségérzetük;
- a közösen végzett munka hozzájárul a társas kapcsolatok alakulásához, ezek örömeinek átéléséhez;
- kialakul a munka iránti tisztelet, megbecsülés fontossága, hasznossága, a dolgozó ember iránti tisztelet.

IV. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁNKBAN

A gyermekvédelem komplex fogalom és tevékenységrendszer, pedagógiai, pszichológiai, egészségügyi, jogi és szociális feladatok összességét jelenti.

A gyermekvédelem és megelőzés a családban és a gyermekeket körülvevő környezetben, közösségben megy végbe. A családok aktív részvétele nélkül nem lehet eredményes a gyermekvédelmi munka.

Gyermekvédelmi munkánk a 2003. évi XLVIII. törvény figyelembevételével folyik.

Óvodásaink hasonló szociokulturális környezetből kerülnek óvodánkba, mégis előfordulnak megkülönböztetett helyzetű, gyermekvédelemre szoruló esetek.

Alapvető nevelési módszereink közé tartozik az egyéni bánásmód, a családi nevelés felelősségének erősítése, az egyéni, személyes kapcsolattartás. Törekszünk a szülőkkel való

közvetlen viszony kialakítására (családlátogatás, fogadóóra, stb.), személyes törődéssel és fejlesztéssel igyekszünk a gyermekek fejlődését segíteni.

A problémák kezelésében és megoldásában segítségünkre van pszichológus, fejlesztőpedagógus, és a gyermekvédelmi felelős.

Fejlesztési feladatainkat differenciáltan, egyénre szabott segítségadással valósítjuk meg.

Sajátos feladataink:

Nevelő, fejlesztő munkánk során figyelembe vesszük, hogy a külföldi gyermekek száma évről évre emelkedik. Célunk segíteni őket a szociális beilleszkedés során, számukra biztonságérzetet nyújtani, megalapozni érzelmi kötődésüket az óvodához, ösztönözni társas kapcsolataik pozitív alakulását.

Veszélyeztetettség fogalma:

Olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza (pl.: szülők felelőtlen életvitele, alkoholizmusa).

Hátrányos helyzet fogalma:

Hátrányos helyzetű gyermek az, akinek személyiségfejlődéséhez alapvetően szükséges anyagi, érzelmi szükséglet-kielégítési lehetőségei korlátozottak. Az a gyermek, aki elmaradott kulturális, anyagi, technikai, szellemi környezetben él.

Egy-egy gyermekvédelmi eset kapcsán vizsgálni kell:

- környezeti okok,
- a gyermek személyiségében rejlő okok,
- egészségi okok feltárása.

Célunk:

óvodánkban minden megkülönböztetett helyzetű, gyermekvédelemre szoruló gyermek személyisége korához mérten kiteljesedjen, korához és önmagához képest fejlődjön, érezzék jól magukat óvodánkban; a „mátság” elfogadására nevelés; a hátrányok csökkentése, esélyegyenlőség biztosítása; szülők és gyermekek segítése.

Az óvodavezető feladatai:

- a tanév elején, a szülői értekezleten a gyermekek és a szülők jogainak ismertetése;
- döntés a családok szociális és anyagi helyzetének figyelembevételével a rászorultsági, étkezési kedvezmény, térítési díj támogatásáról;
- a szülők figyelmének felhívása különböző segélyezési lehetőségekre;
- a gyermekvédelmi munkához szükséges személyi-, tárgyi feltételek biztosítása;
- a gyermekvédelmi felelős és az óvodapedagógusok szakmai továbbképzéseken való részvételének támogatása;
- folyamatos kapcsolat fenntartása a Szociális Irodával, Gyámügyi Hatósággal, Nevelési Tanácsadó, Gyermekjóléti és Családsegítő Központtal, Pedagógiai Szakszolgálattal;

A gyermekvédelmi munkát a gyermekvédelmi felelős fogja össze. Munkáját éves munkaterv alapján végzi.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- éves munkaterv megírása;
- közreműködés az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében, javaslattevés a kedvezmények igénybevételéhez;
- a gyermekek egészségügyi szűrővizsgálatainak való részvétel, ha szükséges javaslatot tesz a soron kívüli szűrésre;
- folyamatos kapcsolattartás a fejlesztőpedagógussal;
- jó kapcsolat kiépítése a Pedagógiai Szakszolgálattal, Gyermekjóléti és Családsegítő Központtal, védőnővel, gyermekorvossal, Nevelési Tanácsadóval, Gyámügyi Hatósággal, Szociális Irodával, iskolai gyermekvédelmi felelősökkel;
- logopédiai ellátás figyelemmel kísérése;
- a nyilvántartásba vett gyermekek életének figyelemmel kísérése;

A gyermekvédelmi munkát, a helyi programban kitűzött gyermekvédelmi feladatokat az óvodapedagógusok folyamatosan végzik.

Az óvónő feladatai:

- a gyermeket megillető jogok érvényesülésének biztosítása;
- a gyermekek óvása és védelme a személyiségkárosító hatásoktól, pedagógiai eszközökkel való segítése, nevelése;
- a gyermekek nevelése a családdal (mint partnerrel) közösen;
- esélyegyenlőség kompenzálása;
- együttműködés a gyermekek sorsát befolyásoló társszervekkel;
- prevenció feltáró és probléma megszüntető tevékenység;
- a hátrányos helyzet okozta tünetek felismerése, feltérképezése (környezettanulmány készítése), javaslattevés a kedvezmények igénybevételéhez, szükség esetén szakember segítségének kérése;
- anamnézis lapok;
- az új gyermekek fogadása, zökkenőmentes beilleszkedésük segítése;
- biztonságos, derűs óvodai légkör biztosítása;
- a hátrányos helyzetű gyermekek személyiségének fejlesztése, egyéni bánásmód;
- a szociális zavarok (pl.: bizonytalanság, szorongás, hangulatzavarok, támaszkeresés, társas kapcsolatok hiánya, stb.) kiküszöbölése;
- a fogyatékossgal küszködő gyermekek maximális fejlődésének biztosítása, megelőzve a „másság” negatív érzésének kialakulását;
- a gyermekek óvodába járásának figyelemmel kísérése, rendszertelen óvodalátogatás jelzése;
- családlátogatások, fogadóórák szervezése;
- tehetséggondozás elősegítése;
- a gyermek személyiségének-, családja világnézetének-, értékrendjének tiszteletben tartása.

Sikerkritériumok:

- minden gyermek önmagához képest fejlődik;
- a gyermekek jól-, és biztonságban érzik magukat az óvodában;
- minden rászoruló gyermek segítséget kap (a hátrányok enyhítéséhez) az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosításával.

IV.1. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE

Jogi szabályozás

- Intézményi alapító okirat
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 2/2005. (III.1.) OM rendelet 1. sz. melléklete a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- *Sajátos nevelési igényű gyermek* az a gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján
- testi, érzékszervi, értelmi beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd,
- a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

Általános elvek

- Az alapszabályokban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek.
- Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekekénél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.
- Minden kisgyermek fejleszhető. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.
- Azon képességeket, amelyeknek fejlődése részleges zavart szenvedett és/vagy késve jelentkezett, szükséges segítőleg támogatni, fejleszteni.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek is különbözőek, egyediek, ezért sajátos nevelési megközelítést, egyedi bánásmódot igényelnek ugyanúgy, mint bárki más.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknek a részfunkciók fejlesztésén túl az általános személyiségfejlesztésre is szükségük van.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknek ugyanúgy joguk van az érzések, a tapasztalatok átéléséhez.
- A sajátos nevelési igényű kisgyermeknek joga van sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt.

Célunk:

- A sajátos nevelési igényű gyermek sikeresen illeszkedjen be környezetébe.
- A harmonikus személyiségfejlesztés eredményeként életkorának és képességeinek megfelelő legmagasabb fejlettségi szintet érje el.
- Óvodánk az együttnevelés hatására váljék befogadóvá, inkluzív; gyermekeinknek, nevelőtestületünknek és a szülőknek természetes legyen az elfogadás, a tolerancia.
- A nevelési programunkban foglaltak és a sajátos nevelési igény kerüljön összhangba.
- A terápiák programjai váljanak az óvoda nevelési programjának tartalmi elemeivé.
- Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez.
- Fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg.
- Az SNI-s gyermeket a fejlesztés ne terhelje túl.

Óvodánkban integrált nevelésben részesítjük azon autisztikus tüneteket mutató gyermekeket, akiket a szakértői bizottság szakvéleménye együtt nevelésre javasol.

Az autizmus lényege: a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, mely jellegzetes viselkedési tünetekben valósul meg. Az autisztikus gyermekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése.

Az autizmussal élő gyermekek speciális igényeiből adódó feladataink:

- A szociális és kommunikációs készségek fejlesztése
- A fogyatékspecifikus környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása és használatának elsajátítása
- A mindennapi gyakorlati készségek speciális módszerek segítségével való tanítása
- Az autista gyermekeknek önmaguknak is cselekedniük kell önmagukért. A pedagógus a szükséges feltételek megteremtésében segíthet.
- Csak ők tudják érzékelteni, hogy mire van szükségük. A pedagógusnak értő figyelemmel kell feljükk fordulnia.

Az integrálás lehetőségének feltételei, általános elvei:

- Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben a Tanulási Képességeket Vizsgáló és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye
- Az autisztikus gyermek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.
- Az integrációt a teljes nevelőtestület vállalja, az egész alkalmazotti közösség támogatva segíti
- A gyermekkel és szülőkkel való személyes találkozást követően, az óvodavezető az óvodapedagógusokkal egyeztetve dönt a csoportbeosztásról
- A felvétel hat hónapos próbaidővel történik. Az SNI gyermek nem terhelheti túl a csoportban élő gyermekeket, felnőtteket.
- Olyan gyermeket tudunk fogadni, aki sem önmagára sem társaira nem veszélyes, társak között nevelhető
- Legyen képes a közösségben együttműködni
- Tudjon a felnőttekkel és a társaival kommunikálni, lehessen vele kontaktust teremteni
- Legyen képes szükségleteit jelezni társai és a felnőttek felé
- Felnőtt segítségével legyenek képesek elemi szinten ellátni magukat

Szakértői Bizottság által kiállított szakvélemény tartalmazza:

- A sajátos nevelési igény tényét, annak okait
- Az integrált nevelés lehetőségeit
- Nevelési javaslatokat, fejlesztési területeket
- A fogadó intézmény kijelölését név szerint
- Kontroll vizsgálat időpontját

Az „autizmus-barát,” közösségi ellátás feltételei:

Csoportszervezés:

Csoportonként legfeljebb 1 autisztikus tüneteket mutató gyermek fogadását tudjuk biztosítani

Személyi feltételek:

- Felkészültség, tájékozottság
- Megfelelő számú gondozó személy (asszisztens)
- Rugalmasság (az egyéni szempontokhoz való alkalmazkodás)

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező utazó gyógypedagógus, terapeuta segíti.

Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, az óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

A pedagógusok és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak feladata, hogy a szülőkkel olyan együttműködő kapcsolatot alakítsanak ki melyet a bizalom, elfogadás, folyamatos kommunikáció és kapcsolattartás jellemez. Ennek alapja legyen a kölcsönös tisztelet, segítő együttműködés.

Az érintett és a többségi szülők viszonyában elsődleges legyen a tolerancia, az előítéletmentesség és a segítőkészség.

Tárgyi feltételek

- Megfelelő tér
- Eszközök, játékok
- Speciális kommunikációs segítség eszközei

A protetikus környezet kialakítása

Az autizmussal élő gyermekek nem vagy csak igen korlátozott mértékben képesek olvasni szándékainkat, vélekedéseinket, érzelmeinket, még a legjobb képességűek sem mindig értik pontosan, hogy mit miért teszünk, és, hogy megközelítőleg mire számíthatnak.

Feladatunk a bejósolhatóság és az érthetőség megteremtése.

A vizuális támogatás a megértés kulcsa. A vizuális információt a protetikus (támogató, segítő) környezet kialakítása adja, mely a következő elemekből áll:

1. a tér strukturálása
2. napirend
3. tevékenységszervezés
4. egyéb vizuális segítségek

Az autista gyermek fejlesztésének elvei, feladatai:

- A szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése
- Az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása
- A sztereotip és inadekvát viselkedések kialakulásának megelőzése, ill. korrekciója
- A sérülés-specifikus környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása és használatának elsajátítása

Egyéni fejlesztési terv

Az egyéni fejlesztési terv elkészítése, amennyiben a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a diagnózis BNO kóddal szerepel a gyógypedagógus feladata.

Amennyiben BNO felsorolás nem szerepel a diagnózisban, óvodapedagógus készít fejlesztési tervet.

A terv tartalmazza a - gyermek nevét, születési idejét

- óvodai felvétel idejét
- szakértői bizottság megnevezését, a szakvélemény dátumát és felülvizsgálat idejét
- a diagnózist, a vizsgálati eredményeket
- fejlesztendő területeket
- elért eredményeket

Óvodánkban az óvodapedagógus az egyéni fejlettséget minden tanév szeptemberében és májusában DIFER teszttel méri. A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek

A személyiségfejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére pontosan nem határozhatók meg, mindenkor az autizmus súlyossága, a gyermek mentális képességei és a fejlődési ütem közösen alkotják a képet.

Sikerkritérium

- a gyermek - beilleszkedése
 - fejlődése
 - együtt haladása
- tankötelezettségi korra a gyermek eléri az iskolakészültséget, amellyel elkezdheti iskolai tanulmányait
- elfogadás – a sérült és egészséges gyermekek, szülők részéről
- alkalmazkodás – a sérült és egészséges gyermekek, szülők részéről
- tolerancia - a sérült és egészséges gyermekek, szülők részéről.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el óvodás kor végére az iskolakészültséghez elvárt fejlettségi szint.

Eszközigény a fejlesztés érdekében

Az óvodában meglévő játékokat, eszközöket használjuk az autista gyermekek fejlesztéséhez. Speciális eszközrendszer fejlesztése, bővítése a gyermek fejlődésével párhuzamosan
Környezet - napirend, folyamatábrák, munkaszervezés, munkarend
Vizuális – képi segédeszközök, vizuálisan segített kommunikáció- segédeszközök használata.

V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

V.1. ÓVODÁNK CSOPORTSZERKEZETE

Óvodánkban homogén csoportok kialakítására törekszünk óvodapedagógusaink tapasztalatai, hagyományaink és a szülők igénye alapján.

Munkánk során 4-5 tanévben már szerveztünk vegyes életkorú csoportokat, azonban a homogén szerkezeti keretet éreztük legalkalmasabbnak eredményes nevelő, fejlesztő

munkánk végzéséhez. Ugyanis a gyermekek érzelmeinek, szemléletének, gondolkodásának fejlődését nagy vonásaiban egyenlő időrend jellemzi, és sok az egyező jegy az azonos korú gyermekek magatartásában is.

V.2. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus. Modellt, mintát jelent a gyermekek számára; személyisége az elfogadó és segítő, támogató attitűdön alapszik.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus munkatársak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia a nevelőmunka eredményességéhez.

A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó és a migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzeti, etnikai nevelési célkitűzéseket.

Óvodánk teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Intézményünkben jelenleg az óvodavezető és 14 felsőfokú végzettségű főállású óvodapedagógus dolgozik. Az óvodavezető és az óvodavezető-helyettes elvégezte az ELTE VOSZT (120 órás) továbbképzést, megszerezte a pedagógus szakvizsgát. Két kolléga végzett a Budapesti Tanítóképző Főiskolán intenzív posztgraduális tanfolyamot. Óvodapedagógusaink felmenő rendszerben, hetenkénti váltásban dolgoznak. Óvodánkban a törvény által előírt átfedési idő biztosítva van.

Az óvodapedagógusok végzettség szerinti megoszlása	
Óvodavezetői szakvizsga	2 fő
Felsőfokú	15 fő
Intenzív posztgraduális	2 fő

Munkánkat a törvényes előírásnak megfelelően óvodatitkár, karbantartó, 2 fő pedagógiai asszisztens és a pedagógiai munkát segítő 8 főállású dajka segíti. Dajkáink közül 6 fő rendelkezik középfokú végzettséggel, 2 dajkánk elvégezte a dajkai szakképesítő tanfolyamot. Nevelési feladatainkat a dajkákkal megbeszéljük, és jó munkakapcsolatokat alakítunk ki velük az eredményesebb nevelés érdekében.

Óvodánk dolgozói tanulmányaik során sok ismeretre tettek szert, megőrizték tanulási kedvüket, gondolkodásuk nyitottságát. Ismerik és gyakorolják az önművelés módszereit, szakmai gondolkodásukban önállóak, önkritikusak és kritikusak. Tudják, hogy személyiségük a gyermek számára modell értékű, ezért külsejükre, viselkedésükre, kommunikációjukra, bánásmódjukra, munkájukra a tudatosság és az igényesség, a következetesség jellemző. Magatartásukat az empátia, barátságosság, őszinteség, tolerancia, igazságosság, figyelmesség, tapintatosság, pedagógiai optimizmus, humor jellemzi.

V.3. TÁRGYI FELTÉTELEK

Óvodánk tárgyi feltételei az általános viszonyokhoz képest jónak mondhatók. Mindez elsősorban a II. kerületi Önkormányzatnak, a nevelőtestületnek és a szülők támogatásának köszönhető.

Az óvodánk épületeit, udvarát, berendezéseit oly módon igyekeztünk kialakítani (az előírásoknak megfelelően), hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését, lehetővé tegye mozgás-, és játékigényük kielégítését, és harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül a gyermekeket.

A tárgyi felszereléseket - amelyeket a gyermekek használnak – számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel helyezük el.

Igyekeztünk elérni, hogy az óvodánk tárgyi környezete (a mindenkori előírásoknak megfelelően) biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodapedagógusoknak, technikai dolgozóknak és teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

A meglévő tárgyi feltételek mellett a programunkban tervezett nevelési, fejlesztési elképzeléseket meg tudjuk valósítani. A szükséges eszközöket folyamatosan ütemezve fejlesztjük.

A tárgyi feltételek bővítését lépcsőzetesen tervezzük a program bevezetésével egyidejűleg.

A fejlesztéshez hiányzó eszközöket pályázatok útján elnyert forrásból is finanszírozzuk (pl. Egészséges életmódra nevelés, Óvodakert, Környezetvédelemre nevelés, könyvtárfejlesztés, fénymásoló, számítógép, stb.).

Évről évre a Központi Műhely biztosítja számunkra a rajzhoz, kézimunkához szükséges eszközök egy részét.

Közel hatszáz kötetes könyvtárunk folyamatos fejlesztésére is nagy figyelmet fordítunk.

Nevelőtestületünk mindent megtesz a célszerű, korszerű, higiénikus, harmonikus és esztétikus külső és belső környezet biztosítása érdekében.

V.4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Az óvodai élet szervezése elősegíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével.

Napirend

Az óvodai napirendet tudatosan, a gyermekek élettani szükségleteinek figyelembe vételével tervezzük, a különböző tevékenységekhez és a gyermekek szükségleteihez igazítjuk,

tekintetbe vesszük a helyi igényeket, szokásokat. A tevékenységek rendszeressége, ismétlődése érzelmi biztonságot teremt a gyermek számára.

A napirend korcsoportonként biztosítja a tevékenységekhez szükséges megfelelő időkereteket, időarányokat.

A napirend folyamatos, rugalmas, csak nagyobb időkereteket rögzít, a szomszédos csoportok alkalmazkodnak egymáshoz. Ez a gyermekek számára lehetővé teszi a minél nagyobb mozgáslehetőséget, a szabadon választható játékos tevékenységek gyakorlását. A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására törekszünk, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napirendet az óvodapedagógusok alakítják ki. Nyárra külön készítünk napirendet.

Tevékenységek	3-4 évesek számára okt. 1. – máj. 31.	4-5 évesek számára okt. 1. – máj. 31.	5-6-7 évesek számára okt. 1. – máj. 31.	3-7 évesek számára nyári napirend
Játék, egyéb szabadon választott tevékenység, játékba integrált tanulás	5 óra 25 perc	6 óra 45 perc	7 óra 40 perc	7 óra 10 perc
Előkészület az étkezéshez, étkezés	2 óra	1 óra 30 perc	1 óra 30 perc	1 óra 30 perc
Öltözködés, egyéb testápolási teendők	1 óra 45 perc	1 óra 15 perc	1 óra	1 óra
Pihenés, alvás	2 óra 30 perc	2 óra	1 óra 30 perc	2 óra
Mindennapos testnevelés	20 perc	20 perc	20 perc	20 perc

Hetirend

A hetirendben a napirendhez hasonlóan vannak visszatérő stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek; ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján a rugalmasságra. A gyermekek életkorától, az évszaktól és a gyermekek fejlődési ütemétől függően a hetirendben a szabad játék időtartalmának biztosításával a tevékenységek sokszínű, sokféle variációja lehetséges az óvodapedagógusok tudatos elképzelése alapján.

Az életkortól függően naponta biztosítjuk a rendszeres mozgásfejlesztést.

A szabad játék keretein belül úgy szervezzük a kötetlen művészeti műveltségtartalmakat, hogy naponta folyamatosan legyen lehetőség azok gyakorlására.

A fejlesztés tartalma	Kötött	Napi gyakoriság
Mozgás	heti 1x-2x	Szabad mozgás, mindennapos testnevelés

Játékba integrált tanulás A fejlesztés tartalma	Szervezett mikrocsoportos és kötetlen	Napi gyakoriság
A környezet megismerésére nevelés	heti 2x	Adódó alkalmak kihasználása Alkalmanként tervezett
Verselés, mesélés	heti 2x-3x	Adódó lehetőségek kihasználása
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	heti 2x	Tervezett és spontán
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	heti 2x	Folyamatosan minden nap

A nevelési időn belül szervezett térítésmentes szolgáltatások	
Logopédiai foglalkozás	heti 4x
Fejlesztő pedagógiai foglalkozás	heti 2x

Nevelési időn túl szervezett szolgáltatások	
Játékos angol foglalkozás	heti 1x
Zene-ovi	heti 2x
Jazz-balett	heti 2x
Judo	heti 2x
PITTURA képzőművészeti foglalkozás	heti 1x
Sakk	heti 2x

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések, dokumentumok is szolgálják.

Az óvodai nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi nevelési program alapján történhet és a gyermekek neveléséhez szükséges a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

V.5. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. Óvodánk kapcsolatainak kialakításában és fenntartásában nyitott és kezdeményező.

V.5.1. A családdal való együttműködés

Óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

Családlátogatások alkalmával megismerjük a család életmódját, a gyermek helyét a családban. *Beszélgető délutánokon* (szülői értekezlet), *fogadóórákon*, *nyílt napokon*, ünnepek alkalmával tájékoztatjuk a szülőt óvodai munkánkról és a gyermek fejlettségi szintjéről.

Fontos számunkra, hogy a családok bevonása az óvodai életbe az együttműködés új formáit eredményezze. Aktivizáljuk a szülőket az együttműködésben. Erősítjük a szülők felelősségét, támogatjuk a családi nevelés problémáinak megoldását.

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenció gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Kölcsönös bizalommal, diszkrécióval és a segítség szándékával igyekszünk a szülőt megnyerni a gyermekek fejlesztése érdekében az összehangoltabb nevelői tevékenységre.

Sajátos feladataink:

Célunk külföldi gyermekeinket segíteni a szociális beilleszkedés során, számukra biztonságérzetet nyújtani, megalapozni érzelmi kötődésüket az óvodához, ösztönözni társas kapcsolataik pozitív alakulását.

Feladatunk a gyermekek megismerése, ismerkedés külföldi kultúrájukkal, szokásaikkal. Fejlesztési feladatainkat differenciáltan, egyénre szabott segítséggel valósítjuk meg.

V.5.2. Az óvoda és a bölcsőde kapcsolata

Eddigi gyakorlatunk szerint a Varsányi utcai bölcsődével tartunk szorosabb kapcsolatot (kölcsönös látogatás, szakmai tapasztalatcsere), ahonnan a legtöbb gyermek érkezik hozzánk. Jelenleg és a továbbiakban kerületi szintű szakmai együttműködést alakítottunk ki a gyermekek fejlesztése érdekében.

V.5.3. Az óvoda és az iskola kapcsolata

A gyermekek óvodából iskolába történő zavartalan beilleszkedése érdekében nevelő-partneri viszonyt alakítottunk ki az iskolai pedagógusokkal. Kölcsönösen megismerjük egymás nevelési alapelveit, az iskolai követelményeket.

A körzetünkben lévő Áldás u-i iskola tanítói minden tanévben többször konzultálnak óvónőinkkel a nyílt napokon, megbeszéléseken. Az óvodások ellátogatnak az első osztályba, ahol pozitív élmények útján (közös szereplés, kölcsönös ajándékozás) megismerkednek az iskolai életmóddal. Mi mesén, elbeszélésen keresztül érdekessé, vonzóvá tesszük óvodásaink számára az iskolai tevékenységeket, a tanulást. Ha szükséges, javaslatot teszünk a szülőknek gyermeke iskolaválasztásában. Ha a helyzet megkívánja, közvetítünk a szülő, a nevelési tanácsadó és az iskola közt.

V.5.4. Együttműködés közművelődési intézményekkel

Nevelési feladataink sokoldalú megvalósításához megismertetjük a gyermekekkel a következő intézmények funkcióit: könyvtár, művelődési ház, múzeum, kiállító terem, színház, állatkert (természetesen ellátogatunk óvodánk környékének nevezetességeihez, valamint egyes közintézményekhez is). Évente 2-3 ilyen élményt nyújtó délelőtti szervezünk.

Az óvodánkba érkező speciális művelődési programlehetőségekről tájékoztatjuk a szülőket. Segítjük a családokat a hétféle hasznos és egészséges szabadidő-programok kiválasztásában.

V.5.5. Kapcsolatunk a Fenntartóval

Kapcsolatunk részben hivatalos, részben pedig támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi. A kapcsolattartás formái: levél, telefon, személyes megbeszélések.

V.5.6. Kapcsolatunk a szaktanácsadókkal

Napi kapcsolatot tartunk (telefonon, levélben, megbeszéléseken). Elfogulatlan, jó partnerek problémáink megoldásában. Hozzáértésükkel, tájékozottságukkal tapasztalt munkatársként segítik munkánkat.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a Pedagógiai Intézet által kínált szakmai képzéseket, programokat. Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében igénybe vesszük segítségüket.

V.5.7. Kapcsolatunk a Pedagógiai Szakszolgálattal

Gyermekeink speciális problémáinak megoldásában (prevenció, korrekció, kompenzáló tevékenységek a részképesség-zavarok kiküszöbölésére) segítségünkre van a Szakszolgálat, Családsegítő és Gyermejjóléti Központ.

Kapcsolatunk jól működik, szükség esetén telefonon, levélben, vagy személyes megbeszéléseken vesszük fel velük a kapcsolatot. Minden tanévben szűrési vizsgálatokat végeznek óvodánkban a Nevelési Tanácsadó munkatársai. A dyslexia prevenció szűrések középső csoportos kortól kezdődnek.

Logopédusunk hetente négy alkalommal kezeli beszédhibás gyermekeinket.

V.5.8. Kapcsolatunk egészségügyi szervekkel

Kerületi gyermekorvosunk szükség szerint vizsgálja gyermekeinket.

Védőnőnk havonta látogatja óvodánkat. Szükség esetén bármikor rendelkezésünkre áll.

Évente fogászati-, szemészeti szűrés történik minden korcsoportban, nagycsoportban hallásvizsgálat.

Iskolaalkalmasság szempontjából évente sor kerül a tanköteles korú gyermekek orvosi vizsgálata.

V.5.9. Kapcsolatunk a nevelőmunkát segítő külső szolgáltatókkal

Napi kapcsolatban állunk a nevelőmunkát segítő külső szolgáltatókkal, azaz a fakultációkat vezető kollégákkal /Zeneovi, Angol, Judo, Jazz-balet, Sakk, Pittura/. Kapcsolatunk együttműködő.